

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖR

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 21 APRIL 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HOGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

Henning Berger.

På 40-årsdagen.

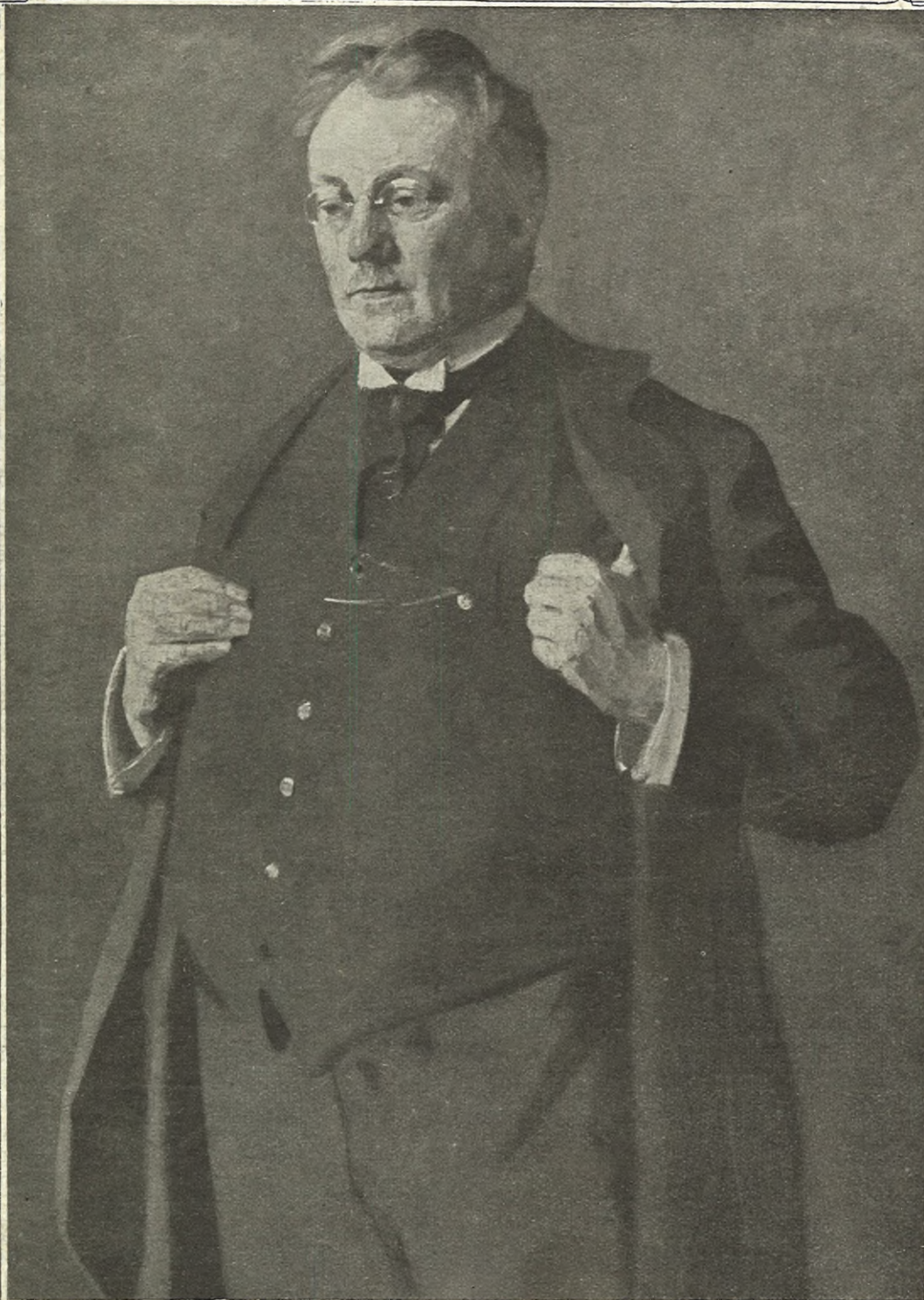
HÄR KAN EJ PÅ DET KNAPPA utrymmet bli fråga om att ge någon analys af Henning Bergers författargärning; dessa rader afse endast att vara ett textligt komplement till hans här meddelade porträtt, ett i och för sig alldeles ypperligt konstverk af författarens svåger, den framstående porträttmålaren Herman Vedel i Köpenhamn. Duken hänger på vårutställningen i Charlottenborg och utgör där ett af de främsta profven på årets moderna danska konst.

Den 22 april fyller Henning Berger 40 år. Han har nu bakom sig en anseelig litterär produktion, en produktion lika originell som stark. Hvem minnes ej hans första bok, "Där ute", dessa skarpt och måleriskt skrifna amerikaskisser, med hvilka han genast eröfrade sig en rangplats bland våra unga novellister. Om han icke sedermera växt med hvarje ny bok, så har han dock utvecklats jämnt och säkert, och hans i julis avslutade trilogi "Drömlandet", "Bendel & C:o" och "Fata morgana" betecknar en mognad och en lifserfarenhet hos sin författare, som göra de tre volymerna till en betydande insats i de senare årens svenska prosadiktning.

Inom kort utger den flitige diktaren ett nytt arbete, "John Claudius äfventyr, en rapsodi", hvilket ingalunda är någon detektivroman, som uppgifvits i en tidningsnotis, utan en bok, den där visserligen har den spännande förströelseskildringens karaktär, men hvars konstnärliga halt lyfter den väsentligt öfver de utländska äfventyrsromans niva. För närvarande är Henning Berger midt inne i ett stort arbete: en kvinno-skildring, som skall utkomma till julen.

Vid det han nu passerar de 40 årens milsten skola vänner och läsekrets i hans fädernesland otvifvelaktigt sända honom en varm och tacksam hälsning öfver det vårblånande Sundet och på samma gång tillönska honom oförminskad arbetskraft för kommande tider. Henning Bergers ärliga och känslövarma dikning är oss kär sedan länge, och tillgifvenheten för densamma torde ej bli mindre med åren.

Å annat ställe i numret återfinna våra läsare en bild af Herman Vedel samt några orienterande ord till porträttet.

Författaren Henning Berger.

Efter ett porträtt i olja af den danske konstnären Herman Vedel på årets vårutställning i Charlottenborg. Vald. Poulsen foto.

WETTERGREN & KERBER

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

Benigat 12.

Iduns Jubileum-Artiklar

ARTIKELFÖRFATTAREN, MEDICINE och filosofie doktor Henrik Berg, är sedan 23 år tillbaka praktiserande läkare i Stockholm. Han redigerar sedan 1905, efter dr Wrellinds död, Hälsovännan och har från trycket utgivit en hel mängd skrifter af populärt medicinskt innehåll. Betydelsefullast af dem torde vara "Läkarebok", som utkom under åren

1903—1905, ett nära 1000 sidor stort arbete, hvaruh den fysikalisk-dietiska behandlingsmetoden eller naturläkekonsstens grundsatser förfäktas. Doktor Berg är känd som nykterhetskämpe och har sedan flera år kallats till olika delar af vårt land för att hålla föreläsningar uti nykterhets- och sedlighetsfrågor samt hygieniska frågor.

NASTAN HVARJE KVINNA HAR vid ett eller annat tillfälle under sin lefnad vård och omsorg om en annan människas hälsa, med andra ord: hvarje kvinna är en sjuksköterska. Orden äro uttalade af den ryktbara sjuksköterskan Florence Nightingale.

Endast ett fåtal kvinnor kunna utbildas sig till fullärda sjuksköterskor. Hvad som brister uti teknisk utbildning kan dock ersättas genom kännedom om och användning af den rätta behandlingsmetoden. På samma sätt som hvarje mor måste befatta sig med barnavård, oafsedt om hon genomgått en kurs däri eller ej, är hvarje moder pliktig att utföra sjukvårdens höga, ädla kall.

I mitt föräldrahem fanns på 60-talet en för den tiden utmärkt läkarebok, skriven af doktor C. J. Hartman i Gefle. Närhelst något sjukdomsfall inträffade i familjen, brukade vår far "taga fram gamle Hartman". Det var ej alltid lätt att stå ut med denne vördnadsvärde Eskulapiions föreskrifter. Ett exempel: För lefverinflammation, (hepatitis) föreskrifver H. tillräckligt stark åderlätning; 12 eller flera blodiglar; efter blodiglarna på samma ställe en större spansk fluga; ett par affnar å rad ingnidning med gräsalfva (Unguent. Hydrargyri) helt obetydligt; samt invärtes dels kremortartari upplöst i vatten eller vassla, och slutligen ett pulver. Därjämte alldeles ypperliga föreskrifter om diet och bad.

Hartmans läkarebok utkom i 4:de upplagan "efter författarens död, oförändrad" år 1851. Nu 60 år senare är tidsläget i Sverige, liksom i hela den civiliserade världen, alldeles förändradt. Ett storartadt arbete har utförts för att popularisera den praktiska läkekonssten. Genom tidningar, tidskrifter, föredrag, broschyrer samt större och mindre böcker hafva under den sista mansaldern en mängd människor upplysts. Hälsolära har införts som läroämne i många skolor. Enligt teorien skulle den viss finnas i alla våra skolor. Jag undrar dock, hur det är med våra elementarläroverk för gossar och våra gymnasier i detta afseende. Den vegetariska rörelsen har genom pressen, genom kurser och utställningar verkat betydligt. En stark opposition har rest sig mot missbruket af gifter inom läkekonssten. Hand i hand därmed har en till stor del från utlandet kommande naturläkekonsst* blifvit mer och mer känd. Resultatet är att vi i Sverige för närvarande befinna oss uti en öfvergångsperiod, som torde resultera i naturläkekonsstens allmänna erkännande och tillämpande.

* Naturläkekonsst = fysikalisk-dietetisk sjukdomsbehandling.

HEMMET OCH NATURLÄKEKONSTEN.

Redan Hippokrates, som af nästan hvarenda läkare, som disputerar för medicine doktorsgrad, i afhandlingens historiska del anföres såsom "den som först sysslat med hithörande ämne", var utan tvifvel utöfvare af naturläkekonsst. Det är ett sant nöje att studera "de Hippokratiska skrifterna", på utmärkt svenska och i förträfflig utstyrelse utgifna af f. professor M. K. Löwegren. De lokala helbaden äro t. ex. redan af Hippokrates använda. Uti dietetiken är han en mästare. Med största försiktighet går han framåt, alltid med det stora syftet att "framför allt ej skada den sjuke".

Efter alla mer och mindre krångliga "system", som efter den nyare tidens inbrott uppkommit i Europa, somliga mycket bloddrypande, somliga handlande efter den åsikten att "ondt skall med ondt fördrivas", kom den store Hufeland i början af 1800-talet som en föregångare till naturläkekonssten. Han uppskattade vattenbehandling, diet, hafsbad, och skref en utmärkt bok om konssten att förlänga lifvet (Makrobiotik), som ännu i dag är högst läsvärd. — Priessnitz, Schroth, de båda stora, hvarandra så olika enkla männen i österrikiska Schlesien lyste som en dubbelstjärna på naturläkekonsstens himmel under 1830—1850-talet. Priessnitz, landbrukaren, är helt enkelt den nyare vattenläkekonsstens fader. Schroth blir för hvarje årtionde mer uppskattad. Han är upphofs mannen till Schrothska kuren, en genial kur, som f. n. bland Tysklands naturläkare vinner mer och mer erkännande, och är föregångare till våra dagars fastekur-förkunnare. — Arnold Rikli, ljus- och luffbadens fader, lefde till helt nyligen. Vår store landsman Ling är den moderna gymnasiikens skapare. Katolske prästen Kneipp har energiskt verkat för ett enklare lefnadsätt och en sjukdomsbehandling i öfverensstämmelse med naturens lagar. — H. Lahmann har talangfullt framdragit närsaltens betydelse. Svensken Justus (ingenjör Pettersson), af oss här hemma föga uppskattad, var en banbrytare på dietetikens område. (Se hans bok "Våra födoämnen".) Dansken Hindede har kraftigt verkat för

nedslående af den Voitska ägghviteorien. Tid och utrymme medgifva ej att nämna ens de viktigaste af öfriga stora andar, som reformerande, banbrytande slagit ned villfarelser och fördomar, plöjt upp ny mark, öppnat nya fält för välsignad, fredlig eröfring.

Svenska kvinnan kan endast i ett fåtal fall blifva medicine licentiat. Hon kan och bör intressera sig för naturläkekonssten. Hon har rättighet att fordra att kunskap å hithörande område lämnas henne i för henne afpassad form genom originalböcker, originalafhandlingar och översättningar.

Hvad först akuta sjukdomar beträffar, de viktigaste af alla, emedan de äro så oerhört vanliga, ofta så farliga och slutligen så tacksamma att behandla, om de från början rätt behandlas, bör den svenska kvinnan lära sig att bli väl förtrogen med vattenbehandling. Till och med en så hemsk sjukdom som barnförlamning mister en stor del af sin fasa för den som är förtrogen med den våta inpackningens användning och som utan tvekan målmedvetet och rätt går fram med denna egentligen af Priessnitz först i allmänt bruk insatta behandlingsmetod. Afrifningar, sittbad, halfbad, begjutning, allt detta är lätt att åstadkomma i hemmet. Ja, äfven ett ångtält kan med ringa kostnad åstadkommas, antingen man har till hands något af de så allmänna ångtäkten, som köpas i handeln, eller man får improvisera ett sådant. Bland badformer, som det är utomordentligt viktigt att vara väl förtrogen med, äro omslag. Våtvärmande bukslag, våtvärmande bröstomslag etc. uträdda storverk. Vid kontusioner, vid ledvrickningar m. m. är det våtvärmande omslaget helt enkelt ovärderligt.

I 40 år har professor Schweninger i Tyskland arbetat med lokala heta badformer. Ännu äro de tämligen litet använda i vårt land. I Tyskland äro de emellertid redan populära, så att man ifrån dem i för allmänheten skrifna goda böcker. Heta armbad, heta fotbad, heta halfbad, börjande med 37 gr. C. och stigande till 42 å 43 gr. C. hafva visat sig vara ytterst välgörande; och många af dem kunna med lätthet gifvas i hemmen, och, bäst af allt, utan den ringaste fara.

Hvad dietetikens stora fält angår, är det ju erkänt att kvinnan där för härskarespiran. Köket är hennes laboratorium. Den dag torde säkert komma inom en ej alltför aflägsen framtid, då hvarje medicine kandidat med hvitt förkläde och hvit mössa får genomgå en kurs i matlagning, och då den blifvande svenske läkaren är fullt kompetent att själf tillaga en hafresoppa eller en omelett. När jag för snart 25 år sedan blef läkare, bestod ett af mina examensprof i att

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:	Praktupplagan:
Helt år Kr. 6.50	Helt år Kr. 8.—
Halft år > 3.50	Halft år > 4.25
Kvartal > 1.75	Kvartal > 2.25
Lösn:r > 0.12	Lösn:r > 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästarsamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser de:
25 öre efter text.	biteras 50 öre med 20 %
30 öre å textsida.	förhöjning å särskild be-
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	gård plats.

verkställa apoteksvisitation på apoteket Hvita Björn i Stockholm. Framtidens läkare komma sannolikt att få ungefär följande uppgift: "Sammansätt och tillaga en middag på 3 rätter för så och så många personer." Våra förste provinsialläkare kunna och böra göra apoteksvisitationer. Matlagning behöfva alla läkare lära sig. Men än så länge får kvinnan sköta det kulinariska. Hvad svenska kvinnan behöfver är insikt om ägg-hvitans nuvarande öfverskattning och insikt om vegetabiliernas, speciellt grönsakernas, frukternas och brödets underskattning. Dessutom måste kvinnan i framtiden lära sig att, på samma sätt som hon nu kallas till kamp mot spriten, hon äfven måste vända sig mot bönkaffet, och hvad barnen angår, sötsakerna och chokoladen. Kvinnan måste ovillkorligen blifva expert på dietetikens stora fält. Liksom en landtbrukare på rak arm precis vet hvad foder en häst, en gris, en ko skall hafva, så måste en kvinna utan tvekan kunna välja den rätta dieten åt ett barn på 15 månader, åt ett barn på 7 år och åt gamla farmor på 80 år, samt dessutom kunna inse, hvar för vid akuta sjukdomar fasta, eller åtminstone en minimal mängd icke animalisk spis är bäst. Hon måste lära sig de stora lagarna för lifvet. Hygienien måste ingå, så att säga, i hennes kött och blod, i hela hennes tankevärld.

Till sist bör kvinnan allmänt tillägna sig grunderna utaf massagens konst, så att de enkla men viktiga manipulationerna knådning, gnidning, hackning, bullning o. s. v. och äfven de allra enklaste gymnastiska rörelserna må af henne kunna gifvas.

I forntiden hette hälsans gudinna hos grekerna Hygiea. Hon hade till attribut en orm, som drack ur en skål, hvilken gudinnan höll i sin ena hand. Alla vänner af naturläkekonst, som försökt sig på att i nyare tid symbolisera densamma, hafva framställt en ung kvinna, antingen med en skål med friskt vatten eller också med en skål med frukt. Af alla frukter på hela jorden torde äpplet vara den hälsosammaste, ej minst de äpplen som växa hos oss i höga Norden. Det är nog en händelse som ser ut som en tanke att våra gamla förfäder, de härliga männen och kvinnorna med stora tankar, med modiga själar, med enkla lifslinjer, afbildade gudinnan Idun såsom bjudande äpplen, som skänkte en evig ungdom åt dem, som åto däraf. Är det förmätet, om jag i den sedan 25 år till de svenska hemmen en gång i veckan kommande tidskriften Iduns välkända titelvinjett, kvinnogestalten med äppelkorpen, ser ett löfte om att de svenska hemmens, den svenska kvinnans tidskrift i fortsättningen skall ägna den uppmärksamhet åt naturläkekonsten, som namnet Idun och symbolen Idunsäpplena utlofva?

HENRIK BERG.

Flickornas nummer

utkommer den första veckan i maj, och blir alltså numret efter nästa. Numret inledes med en jubileumsartikel "Hvad skall jag bli?" af Anna Gustafson-Danell. Därpå följa: "Kunskapens träd" af Marika Stjernstedt, "Strandvägs-vår" af Ernst Högman, "Till Margit" af Jeana Oterdahl, "Unga flickor i tropikerna" af Jane Gernandt-Claine, "Flickor och böcker" af Gertrud Almqvist, "Hur konungen fick den rätta droffningen" af Frigga Carlberg, "Den unga flickan i den gamla konsten" af John Kruse med en vacker bildserie af antika konstverk, "Påskan på Sjöboda" af Elin Wägner, "Mellan pluggdagarna" af Ellen Landquist, "Droffning Karin" och "Våra plantor"; dikter af Sten Granlund och Frida Landsort, m. m.

En gammal saga.

Satt på vers.

OCH MINNS DU DEN SAGAN OM
Miseri mö —

Vildering kungsson och Miseri mö?

Tagna af trollen i dimmornas dal,
fångar i bergets midnattssal. —

"Stå nu, Black, för Miseri mö,
så gifver jag dig både korn och hö!"

"Vildering, nu bort härifrån,
Black, bär vackert den kungason!"

De redo, de smögo ur sofvande hus.
Då nalkas bakom dem ett sorlande sus.

"Du en buske och Black en sten
och jag en ros på din gröna gren!"

En sky gled fram, gled förbi och försvann.

De redo, och Black väl vägen fann.

Den ridten gick snabb i stjärneljus.
Då nalkas bakom dem ett mumlande brus.

"Du en kyrka och jag en präst,
en kyrkogård vår goda häst!"

Ett moln drog fram, drog förbi och försvann.

De redo, och Black väl vägen fann.

Den ridten gick vild öfver stenar och strån.

Då nalkades bakom dem ett mullrande dån.

"En skummande fors sina armar slår
kring en grönskande holme med blommande snår.

"Den forsen är du, den holmen är jag,
vår häst det klara vattendrag!"

En snöstorm svepte förbi. Se då
gick solen upp öfver höjder blå.

Och stormen sjönk samman och snön
försvann,
och morgonen röd ur natten rann.

"Black en strålände bröllopsdag,
brudgummen du och bruden jag!"

De redo mot sommar ur is och snö,
Vildering kungsson och Miseri mö!

KARL-ERIK FORSSLUND.

Kvinnoviljan till medborgarrätt.

VINNORNAS STORA OPINIONSMÖTE i Stockholm den 14 april var endast ett af de många möten, som hållits landet rundt för att understödja regeringens förslag om rösträtt för kvinnor på samma grunder som för män. Öfver allt ha män och kvinnor samlats i hundratals och antagit en resolution, däri de utfalat "den bestämda förhoppningen att riksdagens båda kamrar måtte i år såsom hvilande antaga regeringens förslag".

Mötet var förlagdt till Fenixpalatset, som dock hade den olägenheten att icke på långt när rymma alla dem, som önskat närvara. En tidigt fullsatt sal, där hvar eller hvarannan person satt med gröna blad i händerna: den nya rösträttstidningen, gaf den rätta stämningen redan från början och naturligtvis kände rösträttskvinnorna det högtidligt att midt ibland sig se regeringens chef och så godt som hela regeringen samt så många riksdagsmän.

Det var emellertid endast kvinnor, som denna gång talade för sin sak. Klockan half två dök Anna Lindhagens lilla bleka ansikte upp ur den med blommor smyckade talarstolen. I egenskap af Stockholmsföreningens ordförande öppnade hon mötet och erinrade om att vi nu, tio år sedan "kvinnoviljan till medborgarrätt organiserat sig" kunde samlas kring en kunglig proposition.

Den första talarinnan var, som sig borde, Landsföreningens ordförande, fröken Anna Whitlock. Hon talade om hur kvinnorösträtten sugit sin näring ur tvenne rötter: den demokratiska åskådningen, som anser rösträtt som en allmänmänsklig rätt, och den stora strömningen för kvinnofrigörelsen, och framhöll vår glädje öfver att den kungliga proposition, som slagit ut som en blomma, närd af kraften från dessa rötter innehöll just det som L. K. P. R. satt som sitt mål i rösträtt åt kvinnor på samma villkor som män.

Fru Agda Montelius, som talade härnäst, gick tillbaka ända till de tider, då det hette i lagen att "bästa ting som bonde i bo hafver är hustru hans". Från denna utgångspunkt var det ju lätt att visa på en mycket glädjande utveckling.

Fru Agda Östlund framhöll socialdemokratiska kvinnornas betänkligheter med afseende på de diskvalifikation, på hvilka kvinnorna nu skulle stupa liksom männen alljämt gjorde. De skulle komma att beröfva mången hustru hennes rösträtt som var både husmor och familjeförsörjerska.

Till sist kom rösträttsmotståndarnas gissel dr. Gulli Petrini. Hon började med att säga, att det var glädjens och tacksamhetens fest som firades och försäkrade att kvinnorna voro stolta och glada öfver männen, ty det var dock majoriteten af svenska män som stod bakom det resultat till hvilket vi nu nått. Utrymmet förbjuder tyvärr ett utförligare referat af talet, som väckte stort jubel hos publiken. Men doktor Petrini är icke blott slagfärdig och hvass, hennes register har äfven högstämde toner och efter hennes varma slutord med uppmaning till första kammaren att icke längre förhålla frågan men nu genast sluta en ärofull fred, var stämningens mogen för ett entusiastiskt antagande af resolutionen.

E. W.

KLÄDNINGAR

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.- per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople-
och Tryckpapper
samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

En stad med idealisk stadsplan.

Något för Stockholmarna att beakta.

Herman Vedel,

hvars breda och manliga pensel frambragt Henning Bergers karaktäristiska porträtt, står i närvarande stund i främsta ledet bland danska målare. Vedel är född 1875 och tog studenten vid 18 års ålder. Först ämnade han gå i faderns fotspår och bli jurist — fadern är Köpenhamns notarius publicus, där finns nämligen endast en sådan — men började i stället teckna på Tekniska skolan, kom så via Akademien öfver till Zarthmann, hvars elev han blef för att snart gå egna vägar. Han var ej mera än 25 år gammal, då han slog igenom med ett flickporträtt, som inköptes af danska statens galleri. Nu blef han känd som porträtt- och figurgenremålare och ett stort antal bilder af bemärkta danska män och kvinnor har han framställt med sin flotta, energiska pensel. På utställningar i Rom, München och Berlin m. fl. platser har han deltagit med alstren af sin konst och för ett par år sedan blef han erbjuden professur vid Charlottenborg, hvilken utmärkelse han dock afböjde.

Hans nu exponerade porträtt af den svenske författaren borde i dubbel afseende, synes det oss, vara ett lämpligt förvärf för vårt Nationalmuseum.

Salong Joël.

VÄR KONSTÄLSKANDE PUBLIK BÖR lifligt uppmärksamma denna nystartade konstsalong i den gamla Blanchska lokalen, Hamngatan 16. Dess förra traditioner, som blott sparsamt stodo i en sund konstsmaks tjänst, äro nu fullständigt öfvergifna, och den nye ledaren ämnar framför allt ta sig an de moderna svenska konstnärernas sak.

Vi möta här några af våra bästa namn inom ungsvensk konst och under våren kommer Salong Joël att bjuda på utställningar af bl. a. "De 8", Allan Osterlind m. fl.

F. n. har Knut Ekvall ett antal dukar därinne, som visserligen röja att den gamle konstnären omfattar andra ideal än dem nufidens målare bekänna. Men de kunna i alla fall ses med ett visst nöje, och hvad porträtten beträffar, finns där åtminstone ett, som tål äfven ett modernt skoladt ögas granskning.

VETENSKAPLIGA FORSKNINGAR förde oss till Westfalen, och vi reste dit med det glada medvetandet att det snart skulle bära af längre söder ut, och vi ej alltför länge skulle behöfva stanna bland "idel goda skinkor och skorstenar", som man sagt oss i Stockholm.

De goda skinkorna undgår man visserligen inte i Westfalen till sitt "kalter Aufschnitt" eller "schwedisches Tisch", och fabriksdistrikten far man igenom med Kölner Eilzug söderut, hemska och tröstlösa. Men, o, stockholmare, far till Münster och Soest, som vi gjorde, och du skall söka i utkanter af städerna efter fabriker, men hvad du ej behöfver söka efter är härliga promenader med sekelgamla träd, vidsträckta trädgårdar och krokiga smala gator med nya och gamla hus om hvarandra, ibland med gafveln åt gatan, ibland med fasaden, än alldeles intill gatan, än med förgård.

I Münster liksom i flera andra tyska städer måste man med aktning och beundran iakttaga, hur stort utrymme som sparats åt parker, promenader och anläggningar, och hur välskötta och på samma gång trefliga och halft förvildade dessa verka med sitt djurlif och sin öfversvallande grönska. Delvis beror ju detta på klimatet och de långa somrarna, men då man hör att så långt ned som i Bonn am Rhein t. ex. de måste täcka rosorna på vintern, och att det ännu längre ned utmed Rhen kan komma så mycket snö, att man måste gräfva tunnel genom dalgången för postskjutsen, som postbudet i Ober Wesel själf berättade oss, och måste tända upp eldar vid vinet om våarna för att det ej skall frysa, — då tycker man, att vi med god vilja skulle kunna åstadkomma något mera. Det var ej enbart glädjande att gå och jämföra de svenska förhållandena, särskildt de stockholmska, med de tyska — där nere äro de ej rädda att ha trädgårdar midt inne i staden och förgårdar och planteringar. Hur gick det med vår villastad? Hur går det med det gamla päronträdet på Centralbadets gård? Och i sanning må vi sucka: Gud och "Sankt Erik" beskydde vår gamla stad mellan broarna!

Om vi nu ej vilja jämföra Stockholm med dess tre och ett halft 100,000-tal invånare med Münster, som jag särskildt tänkte berätta litet om, men som blott har 89,000 invånare, låt oss ta Lybeck med dess 98,000 — tänk hur det gamla och nya där samsas, tänk på de gamla vallarna vid kanalen och planteringarna och alla förgårdar och föensterträdgårdar. Nu kan man ju invända mot föensterträdgårdarna, att stockholmarna äro på landet hela sommaren, de som möjligen kunna. Och därom är ju intet annat än godt att säga, i kärleken till landlifvet ligger ju en oändlig styrka och hälsa för vårt folk. Roligt är att se, hur de som ej kunna flytta på landet, lördagar och söndagar draga "man ur huse" ut i det gröna, men det hindrar ju ej att de kunde ha litet grönt omkring sig de andra dagarna i staden! Vi äro förskräckligt moderna i Stockholm, inte skulle sådana gamla hästomnibusar, som skramla fram på Ströget i Köpenhamn få visa sig på vår Sturegata, eller skulle det falla oss in att kläda våra museivaktmästare i vida svarta 1700-tals kragar

då någon af kungliga familjen dött, som de gjorde i Kongens by den dag då Europas onkel, prins Hans begrofs. Jo, på Skansen, dit ha vi förlagt nästan all tradition, alla våra minnen — hvarför är det något så slätsruket och enformigt öfver Stockholm trots alla berg och vatten? Karlavägen är ju vacker och Strandvägen härlig med sina vedskutor, men tänk om där vore förgårdar med vildvin och aristockia öfver murarna ibland all dyrbar arkitektur — och södra bergen i terrasser med trädgårdar och några kåkar här och där bland palatsen! Härligt vackra Stockholm, bli ej för förnämt och modern!

"Svensken hyser ringaktning för allt svenskt — och kärlek och beundran för allt främmande," säger professor Sundbärg. Jag vågar påstå, att det ej är denna känsla, som dikterat dessa rader, utan tvärtom en brinnande kärlek till vårt härliga land och vår vackra hufvudstad. Något så vackert som vi på genomresan genom Sverige i Stockholms skärgård eller vid Vätterns underbara stränder sågo, bjöd oss ej vår färd på den smutsgula Rhen med dess mångbesjungna borgar och små pittoreska städer, eller Westfalens gamla hufvudstad, som jag nu skulle tala om.

Blott två dagsresor från Stockholm, i Westfaliska fredens stad med sin Friedensaal, är man midt i katolicismens högkvarter — närheten till det heliga Köln förnimmes. Fyra femtedelar af stadens invånare äro katoliker. I Friedensaal var det verkligen en "evangelisch" fru som förevisade, och hon var mycket utprägladt protestantisk och förtjust att träffa ett par svenskar och få visa oss porträtten af de två förnämsta af alla: Johan Oxenstierna och Adler Salvius.

Gatulifvet i Münster är mycket pittoreskt, det vimlade af små konfirmationsbrudar i kransar och hvita slöjor, munkar och nunnor, präster, vagnar med fälttak, förspända med hästar med röda tofsar och mässingsbeslag på selygen, kärror dragna af hundar och midt uppe i allt en snygg och modern elektrisk spårvagn. En trupp pickelhufvor i hvita byxor och höga stöflar och fodral på kaskarna tåga förbi, följda af ett par ridande officerare. Droskkuskarna spela kort två och två på små klaffar de fälla ned från kuskbocken i brist på annan sysselsättning. På Principalmarkt är det torgvimmel under de gamla hvalfven, det lysar af blommor och grönsaker, utom på söndagen, då hela Münster är ute och promenerar där i sin bästa stass kl. 10 på morgonen efter första mässan.

"Krumme Timpen" heter en af gatorna i den gamla staden, och det kunde de hela mest allihop. Rundt den gamla staden, Mimigernaford, som den hette, när den anlades på 600-800-talen, löper nu på de gamla vallarna en ståtlig promenad med fyra rader gamla jättehöga lindar och almar och två gångbanor på sidorna och i midten körbana, ridbana och cykelbana. På ena sidan i den gamla vallgravven äro anordnade vackra planteringar med blommande rosor, rododendron, lysande pelargonier och geranier, doftande jasminbuskar och allsköns härlighet, och där kommer man till dammar i de gamla gravarna med svarta och hvita svanar, ankor och guldfiskar och karpas, och alla svanorna och ankorna ha just fått ungar, hela

Hudens vård.

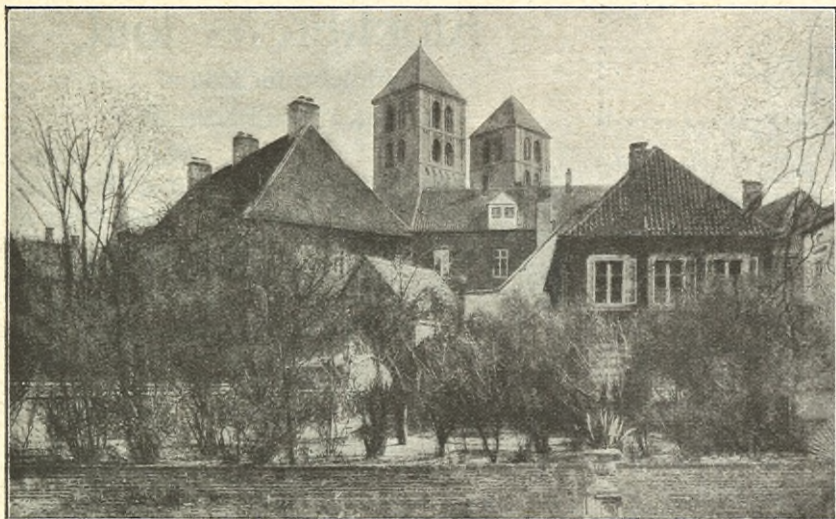
CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

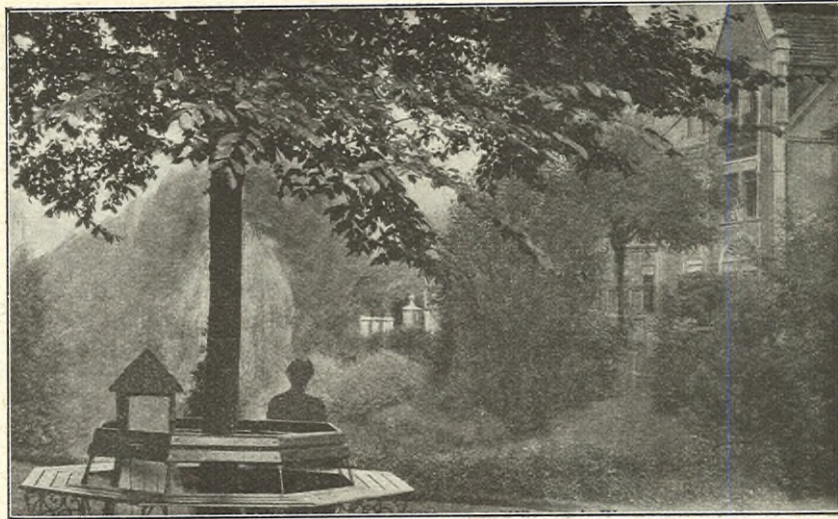
PÄRMAR

till IDUN 1911 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldröck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition; om rekvisition och likvid i postansökan insändes

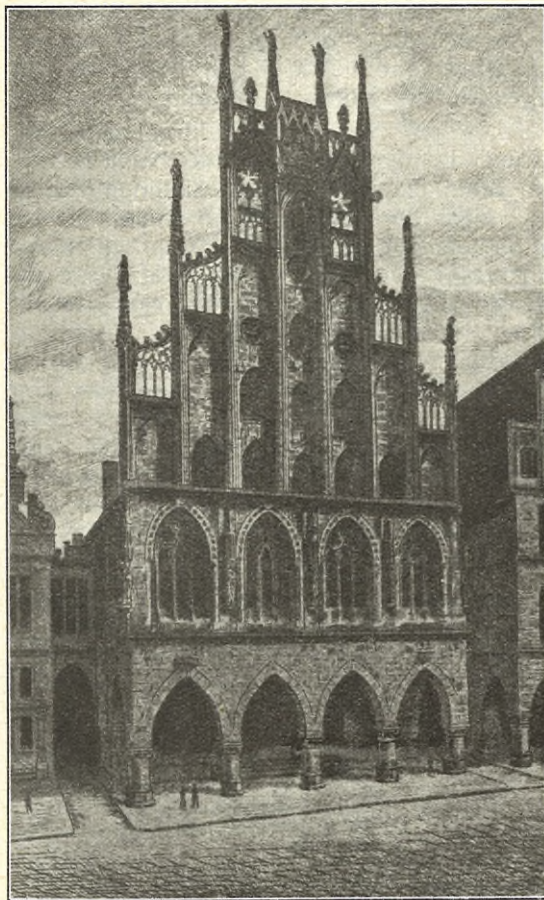
UTSIKT EMOT DÖMEN.

NEUBRÜCKER THOR.

kullar af små pipande fulingar, och öfverallt i träden sitter koltrasten och spelar. På andra sidan vallgrafven komma förgårdarna till de rikas bostäder i den moderna stadsdelen, där den yppigaste blomsterprakt utvecklas. Flera af villorna äro trefligt byggda, en del naturligtvis anskrämliga med rysliga tyska granniåter, de flesta mycket enkelt och billigt byggda jämförda med våra stockholmska stenpalats. Alla äro öfvervuxna med en mängd olika klängväxter, mest blommande klängrosor i tunga klasar, gula, ljusröd, mörkröda. Till en del hus höra stora parker och trädgårdar, som vidtagna på andra sidan byggnaderna. Nu är under anläggning en likadan fyrfaldig allé kring den moderna stadsdelen, som således som en ringmur skall omsluta hela det nulida Münster. I den gamla stadsdelen ligga utmed promenaden en hel del enkla handtverkarhem, riktiga små korsvirkestugor, men alla med grönt omkring. Man kan för öfrigt ej gå många steg inne i den gamla staden utan att träffa på grönt, och öfverallt utanför fönstren ha de sina små hvita och gröna stakeilådor med röda pelargonier och gredelina geranier.

Här och där vid promenaden kommer man till en gammal skans från stadsbefästningarnas tid, "Engelschanze", "Kreuzschanze", med väldiga gamla knäckepilar lutande sig ut öfver grafven, där de svarta svanorna med sina röda näbbar simma tysta och högtidliga. "Engelschanze" är ålderdomshem för nunnor och där gå de feta och frodiga och gona sig bland trädgårdens härligheter väl kringgårdade med taggar på den höga grinden — tyst, stör ej dessa änglalika väsen. På ett par ställen utvidgar sig promenaden till en hel trädgård, halft förvildad, gamla pi-

RÅDHUSET I MÜNSTER.

lar öfvervuxna med aristolochia och en porlande bäck och en damm full af snatrande ankor. Här står ett denkmal öfver naturforskaren Allum, en bronsbyst på en granitsockel, som på ena sidan bildar en bänk för två bronsgossar, som läsa i hans bok och

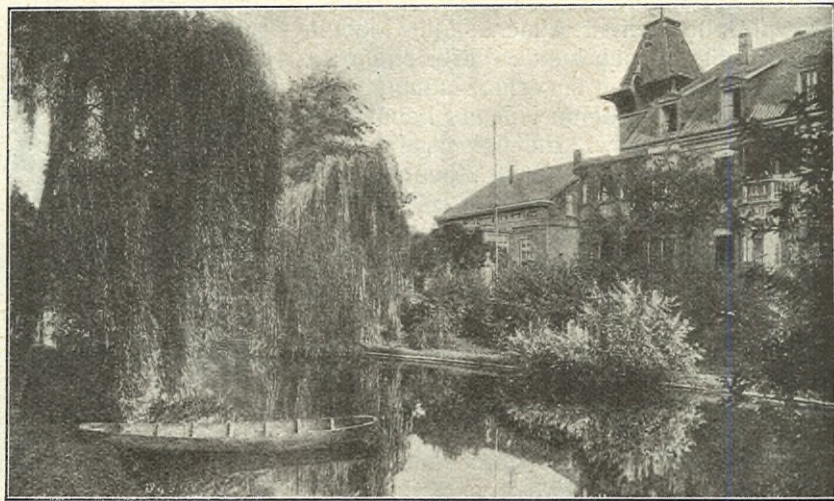
smeka en fågel, på andra sidan har en bronsuggla klängt sig fast i en skrefva och sitter och stirrar. Rundt omkring klänger det af rosor och buskar och snår och fåglarna pipa, och de gamla och trötta sitta och hvila och barnen leka — det är som en vacker sommarsaga. På promenaden kommer man äfven till Slottet, omgifvet af sin egen trädgård och botaniska trädgården och slottsgrafven bred som en flod och kantad med grönt och hönsgårdar här och där. Ja, i Münster verkar det som om husen vore bisak och trädgårdarna hufvudsak, naturligtvis finnas där gator utan träd, men de äro undantag och äro sällan långa och nästan aldrig raka. Herrar stadsarkitekter, resen dit och begrunden!

Tvärs igenom staden löper "die Aa", ett dike med cementerade hvälfda kanter, öfver hvilka pilarna här och där välla. Rätt som det är, hur man vrider och vänder på gatorna kommer man på en liten bro öfver die Aa och strax öppnar sig nya perspektiv — trappgaflar, trädgårdar och hängande pilar, små smutsiga prång och moderna affärshus bredvid hvarandra. Och kyrkor, de ligga här lika fätt, som ruinerna i Visby. De flesta äro ombyggda eller nybyggda i gotisk stil med ett spetsverk af bågar och blad i den westfaliska lätt bearbetade sandkalkstenen. Där sticker S:t Lambertikirche upp sin höga spira med de tre järnburarna i hvilka vederdöparnes lik hängit till beskådande. Stensulpturen är deras stolthet här, och de ha drifvit sin skicklighet däri till det yttersta, kyrktornen äro alldeles genombrutna och rådhusets underbara gavvel står som det tunnaste spetsmönster mot himlen.

Måltidsstunderna i hotellets trädgård, där

GRÖNSAKSHANDEL VID RÅDHUSET.

VID DE GAMLA GRAFVARNA.

LÄS!

Några äldre årgångar realiserar till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedanämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige *portofritt*:

Idun 1896	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	0: 75
Iduns julnummer 1898	0: 20	Iduns julnummer 1911	1: —

LÄS!

En 90-åring.

de sönderskurna studenterna vid sina "stamfisch" dominerade — de ha en liten metallkrigare i miniatyr med deras standar stående midt på bordet, och för det göra de honnör, innan de sätta sig — voro äkttyska och gemyliga utan stor kostnad. Vi voro de enda främlingarna, och det är ju alltid en viss charm att komma ur turiststråken, och der Besitzer var mycket förekommande och artig. Vi kunde i sanning säga honom att vi varit "sehr zufriednen", då vi togo farväl, för att i afskedsstunden taga oss en sista titt på "Engelschanze" blott ett par steg från järnvägsstationen.

MARTA EKHOFF.

ALTUMS BRONGOSSAR.

En interiörutställning

har direktör Sigge Almén, författare och som bekant grundare af Säfsjö Möbelsnickeri, anordnat å bolagets lokal vid Norrmalmstorg. Direktör Almén vill visa, att prisbillighet kan förenas med godt och omsorgsfullt arbete och konstnärlig smak, en förening alltså, som våra dagars möbelköpare äro mycket litet bortskämda med. Man kan visserligen få förtjusande möbler i våra dagar, men priserna äro för vanligt medelklassfolk alldeles oöfverkomliga. Säfsjö utställning visar emellertid hur man kan möblera en trerumslägenhet smakfullt och gediget för en 2 å 3 tusen kronor. Vacker var en matsalsmöbel i rökt mahogny med en gammaldags skänk och ett litet näpet silfverskåp, allt ritadt af hr Almén själf. Möbelen var icke polerad och kunde därför ställa sig betydligt billigare än en vanlig mahognymöbel, men ytan var äfven i denna behandling lefvande och vacker. En matsalsmöbel, ritad af Lennart Nyblom, var praktmöbeln, den rökta eken hade vacker färg och utskärningarna med fruktmotiv voro dekorativa. Ett herrum var i ek och ett sofrum i grålaserad björk af en mild färg, som dock icke går upp mot den träet fått af Vår Herre. Att möblerna slagit lifligt an därom bära de många beställningar vittne, som gjorts af de talrika besökande. Det är väl de unga hemmen till hösten, som skola starta med Säfsjömöbler, och de kunde göra sämre. Interiörerna prydas af flera konstverk och af smide från Petrus Forsberg. Den unga fästmon, som går i bosättningstankar, torde nog lätt fastna för hans vackra järnkronor, monterade med siden.

VIDSTAENDE BILD ATERGER dragen af en sällspordt god och också sällspordt aktad och älskad kvinna, känd och värderad i vidsträcktaste kretsar.

Vi se henne, mild och leende, omgifven af den rika skörd af blommor, som tacksamma och tillgifna vänner hedrat henne med på 90-årsdagen. Född den 3 april 1822, ombord å faderns, sjökaptens Eldrup, fartyg utanför Kap Horn under rådande storm, blef den lilla flickan döpt i Valparaiso. Sedermera, då onda tider och krig omöjliggjorde för familjefadern att behålla de sina ombord på sina resor, anförrodde han dem åt ett nunneklosters hägn i Lima. Hennes lille bror, klädd som flicka, fick äfven en tillflykt hos de fromma systerarna.

Senare återfinna vi fru Eldrup med sina barn i London, där den lilla Mathilda fick sin första undervisning och slutligen vid 12 års ålder har hon ändligen hamnat i moderns hemland, Sverige. Förlovad vid 15 års ålder, blef hon 16-årig maka åt den 20 år äldre häradsförordningen Janne Bundsen i Göteborg. Under ett mer än 50-årigt äktenskap med den så mycket äldre, döfve, sjuklige och slutligen också blinde mannen, fick hon genomgå många svåra pröfningar. Men uppehållen af en varm gudsfruktan, svek henne aldrig hennes ljusa förtrostan, och hennes goda hjärta och blida sinnelag gjorde henne bördorna lättare att bära.

När så hennes mans sjukdom bragte dem på obestånd, var det hon, som tog saken i sina händer, började med inackordering af skolynglingar, och fick så småningom välståndet att återvända i hemmet.

Från "tant Bundsens" högt aktade hem ha många "gossar", nu vordna män i staten, medtagit sina bästa, och kanske käraste barndomsminnen. Och henne hafva de aldrig glömt! Det är ett lif af pliktuppfyllelse hon kan blicka tillbaka på, och belöningen hon vunnit är den kärlek och tillgifvenhet, som kommit henne till del mer än de flesta här i världen.

R. K.

FRU MATHILDA BUNDSSEN.

Klockarens Joel.

Berättelse för Idun af
MARIKA STJERNSTEDT.

(Forts. o. slut.)

HAN ÅHORDE AGDA OCH SVARADE ingenting. Han ville ej blotta sina egna tankar, så vederstyggliga syntes de honom själf. Ty han såg icke sig själf i skönare gestalt än någon annan; det var just det rysliga i hans öde, att all orenhet, som uppenbarats för honom också ohjälpligt smutsat hans egen själ. Han blygdes därför och vändades, men han kunde icke vrida tiden och dess verkningar tillbaka. Det gick tvärtom så långt att han till sist tyckte sig vara den smutsigaste af alla, då dessa andra ju i grunden alltid varit vana vid den eviga täflan, detta byte, den oredliga handeln och kampen. I sin stygghet voro de dock oskyldiga, dessa, men den som visste och såg och dock lät allt gå — vid hvilket namn kunde väl den nämnas?!

Sådana voro Joels ångestfulla tankar, och hans lif hade blifvit en pina.

Andra vintern af sitt äktenskap blef han mer besynnerlig än någonsin. Han lät håret växa och värdslösade sin klädsel, och han syntes ofta böjd öfver papper, räknande och summerande. Hustrun kastade en flyktig blick på papperen och gick vidare med en axelryckning. När någon af folket kom in på kontoret, skickade hon ut Joel och tog själf emot ärendena, talade med rättare och gårdsfolk. Ingen kunde säga annat än att krögar Leanders dotter hade både hufvud och förmåga; men noga om hvarit öre var hon, och gaf ut endast då det gällde nöjen; ty det kunde hon inte låta bli, det satt för djupt i blodet.

VI.

En dag på nyåret sade Joel, att han nästa morgon ämnade resa till Stockholm.

Agda häpnade, frågade hvarför, inväntade som vanligt icke svar, gycklade med honom och åsåg nästa morgon storskrattande hans affärd.

— Hur länge blir du borta?

— Det får jag se, svarade han.

— Stanna bara inte i klockargården! ropade hon som vagnen satte i gång. För Stockholm ligger åt andra hållet.

— Ja tack, svarade Joel liknöjd och såg öfver hennes ansikte det andra ansiktet, den elaka triumfens.

När vagnen hunnit till gårdsgrinden, ropade hon ännu en gång, så att kusken måste hejda hästarna, ty hennes ord hördes icke, när hjulen dånade mot den barfrusna marken.

— Det kommer timmerspekulanter i nästa vecka, glöm inte det, Joel! skrek hon.

— Jag glömmor ingenting, svarade Joel.

Det hörde hon inte.

— Är du inte hemma, så kom ihåg att du skickar mig fullmakt att göra upp! skrek hon ofåligare.

— Ja, svarade Joel, det blir nog bra.

Det vore det allra enklaste att sätta honom under förmyndare med ens, mumlade Agda, och Joel såg på hennes ansikte hvad hon tänkte. Vagnen satte i gång igen, och Agda stod alltjämt på verandabron med händerna i sidorna och ett uttryck af stort förakt. Det var en vacker morgon och solen lyste på hennes vackra mörka hår och på hennes kastanjebruna ögon. Men ingenting påminde Joel om den underbara morgonen för längesedan, ingenting kom hans hjärta att spritta mer.

Vagnen rullade förbi vida fält — hans fält. Dess väg bar genom skog — hans skog. Folk hälsade; det var hans statare och torpare. Vid stationen närmade sig en annan stor egendomägare honom och gjorde några frågor, om sådd och om kreatur och om affärer; han tog för gifvet att detta måste intressera den store egendomägaren Joel liksom det gjorde med honom själf, men Joel drog sig undan i en annan kupé och satt och såg genom fönstret hur taforna växlade och försvunno inför hans ögon. Och han önskade ingenting annat än att det snart, snart måtte bli slut.

— — —

Joel stannade i Stockholm i sex veckor. Någon fullmakt skickade han icke till hustrun, och fimmerspekulanterna fingo vreda vända med oförrättadt ärende. Agda telegraferade och Joel svarade, att det var han belåten med. Agda skref: Laga att du är hemma innan månadens slut, annars far jag efter dig. Joel svarade, att det måtte hon bespara sig, ty han reste nog hem, när allt blef klart, som han sysslade med. Hvad detta var, nämnde han icke, och Agda hoppades, att det måtte vara en galenskap så pass stor, att det blefve en visa för alla.

Hvad Joel uträttade i Stockholm var detta:

Han sålde sin egendom. Han sålde rubb och stubb, med inventarier och lösöre, med skog och sumpmarker, nyanlagda orangerier och prima boskapsbesättning. Det tog någon tid ehuru han vändt sig till en välkänd egendomsagent med stor kundkrets och begärde uppgörelse genast, helst inom dag och stund, hvaremot han gärna lämnade alltsammans fömligen billigt. Alltför billigt gick dock ej Joel med på att sälja, ty han ville ej anses förryckt, och han hade lärt sig, att den som afhänder sig något utan att försöka få det mesta möjliga igen, honom skakar man på hufvudet åt. Joel uppsökte äfven en läkare under förevändning att han ämnade lifförsäkra sig, och han tog intyg på, att han i det hela var fysiskt liksom andligen frisk. Han försummade ingenting för att väl knyta alla maskorna i sitt nät. Alla hans papper voro klara, och då han lyckats få en köpare, som nöjde sig med ritningar, fotografier, räkenskaper och agenturens garanti i stället för att resa ner och se allt själf, kunde han få affären uppgjord i det närmaste så fort han önskat. Köparen köpte på spekulation och var nöjd att få godt pris; agenturen fick höjd provision och gick Joel till mötes så mycket ske kunde. Pengarna räknades kontant på bordet, Joel tog dem i en portfölj, papperen underskrefvos och lagfart kunde tagas vid tinget i samma vecka. Nu var slutet af februari och 14 mars, som är egendomsaffärens stora dag, var den nye besittaren välkommen att taga emot allt. Joel förbehöll sig endast, att hans hustru skulle få någorlunda bekväm tid på sig för flytningen af sina möbler, det enda som undantagits från köpet. Den nye ägaren och Joel skakade hand, och Joel hade fört igenom sin länge närda plan.

Han kom ut på gatan igen och styrde stegen till en järnhandel, som han redan flera dagar förut bestämt sig för. Där inköpte han för några kronor ett kassaskrin af järn, men ej större än att en husmor kunde ha det i sin låda eller på skrifbordet, och gick därefter hem till hotellet. Joel bodde på ett helt obetydligt hotell, där han för några år sedan på faderns rekommendation tagit in vid sin genomresa till trädgårdsskolan. Han gick upp på sitt rum, öppnade det lilla skrinet och lade dit alla sedlarna ur portföljen. Sedan blef han sittande på sin sängkant, med

skrinet i händerna — och det var hela arvet efter gubben Bursell, roten till allt ondt.

Joel satt i flera timmar, ty han ville ej gå ut igen förrän det blifvit natt. Då låste han skrinet och tog det under armen. Det snöade ute, det var ondt väder och Joel fröjdade sig däråt. Klockan var elfva, kanske mer. Bilar och vagnar kommo från teatern, till restaurangerna skyndade människor, men det lockade icke Joel. Under hela den tid han varit i Stockholm hade han lefvat utan att göra en enda bekantskap, utöver de nödvändiga. Han var tillfreds med att slippa, och här kände honom ingen, här vidörde honom ingen med tankar, som skulle döljas, eller med onyttiga frågor.

Joel gick ut på en af Strömmens broar och ställde sig vid dess räck. Under honom brusade vattnet becksvart, obundet af is. Han ställde järnskrinet framför sig på räcket, och när han såg att han var ensam och obemärkt, sköt han med en obetydlig handrörelse ut det öfver räcket kant. Det försvann fortare än han hunnit blinka. Borta! Nyckeln, som han hållit i handen, lät han på samma sätt glida ut, och han blef sedan stående kvar, betraktande strömmen, som om detta varit hans enda ärende. Han ville låta en liten stund förflyta, så att inga misstankar skulle väckas.

En eller annan passerade bakom honom; ingen tänkte på honom och snögloppet ökade. Men plötsligt stannade en herre bredvid honom och började också betrakta det svarta vattnet.

— Det är fascinerande, det här, sade den främmande.

— Ja, svarade Joel.

— Min herre har stått här ganska länge. Joel gaf intet svar.

— Hör mig, sade den främmande vänligt, bry er inte om detta. Låt oss hellre gå tillsammans en bit och språka! — Och Joel förstod, att den främmande tagit honom för en, som grubblar öfver själfmord, samt intagits af lust att ingripa.

— Med mig är det ingen fara, sade han då. Tvärtom!

Och af fruktan att den andre skulle börja göra frågor, tog han af hatten och aflägsnade sig därefter hastigt. Han gick hem till hotellet, klockorna slog tolf, och han sade till den sömnige nattvakten, att han skulle resa nästa dag.

VII.

Joel reste hem, men icke hem till hustrun, utan hem till far och mor.

I skymningen var han framme, sedan han passerat hufvudgatan, glad att antastas af ingen, samt värdshuset, där det lyste i alla fönster. Han mindes, att då han var barn, skrämde honom detta stora hus på kullen, dit han aldrig fick komma in, och där det ofta var så ljusst. Vagnar rullade upp dit och därifrån. Stora karlar, röda i ansiktet, buro korgar med buteljer, och bryggavagnen med sin grofva häst körde med ryslig fart och under hemskt dån utför backen och ned åt vägarne; det berättades till och med, att ett litet barn en gång blifvit öfverkördt. Första gången Joel kom dit in var när han förlovades med Agda. Rummen hade en dålig lukt efter all gammal, kallnad rök, och det dröjde en stund innan Joel kunde begripa hvad det var. I hvarstenda rum af den s.k. festvåningen voro höga trymmer med förgyllda ramar, och Agda stannade framför dem alla för att få se på sig själf vid hans arm.

Allt detta föreföll Joel nu förunderligt längesedan. Den tiden och den dagen anade han föga af allt han visste numer,

ehuru i verkligheten hans ödes första streck tecknades med den gamle Bursells död och testamente. Detta lilla papper hade förvandlat hela hans lif och honom själf — och här stod han nu, prisgifven utan bot. Joel vände bort ögonen, när han gick förbi värdshuset, och han påskyndade sina steg med känslan af att han flydde, och att det var det enda möjliga.

Han öppnade klockargårdens gnisslande grind och gick först genom trädgården, som förefedde en anblick af förödelse. De gamla drifbänkarna, som alltför länge öfverlämnats åt förfall, hade slutligen flyttats undan till ett hörn intill redskapsboden. Där hade man staplat upp bänkfönstren och träramarne. Allt låg i tråde, häckar och träd voro oskötta, trots snön som täckte marken tyckte sig Joel se hur de en gång så vackra rabatterna blifvit förvandlade till potatisland, hur ogräset fått utbreda sig frifft. Rosenbuskarna hade man på hösten glömt fäcka med granris och basmatior — nu voro de sannolikt redan bortfrusna. Joel gick in i huset, och i salen sutto far och mor.

— Se, Joel! sade modern, och hon kastade en blick bakom honom för att se om han kom ensam.

— Du kommer inte från kalaset på gästgifvaregården, sade fadern och såg på hans dräkt, som icke var någon festdräkt. Leander fyller år; vi var också bjudna, tillade han.

— Så, sade Joel och förstod hvarför det lyst däruppe.

Modern sydde, fadern satt med sin pipa och småsjöng och småbrummade, och ögonen glödde som i alla tider i det gamla rynkiga och påsiga ansiktet.

— Blir du kvar här i natt, Joel? frågade modern, och då han svarade ja, gick hon upp och gjorde i ordning hans gafvelkammare, där dammet samlat sig, och där man inte vädrat på öfver ett år. Men medan hon var ute, berättade klockaren, att Agda varit i huset samma dags förmiddag och bittert beklagat sig öfver Joel. Hon sade, att hon ämnade få honom satt under förmyndare, då han ingenting dugde till. Vi blir tre gånger så rika, hade hon sagt, om jag får sköta det hela helt och hållet. Som det nu är, är han bara till hindres.

— Agda skall inte bekymra sig, sade Joel med ett småleende på sitt uttryckslösa ansikte.

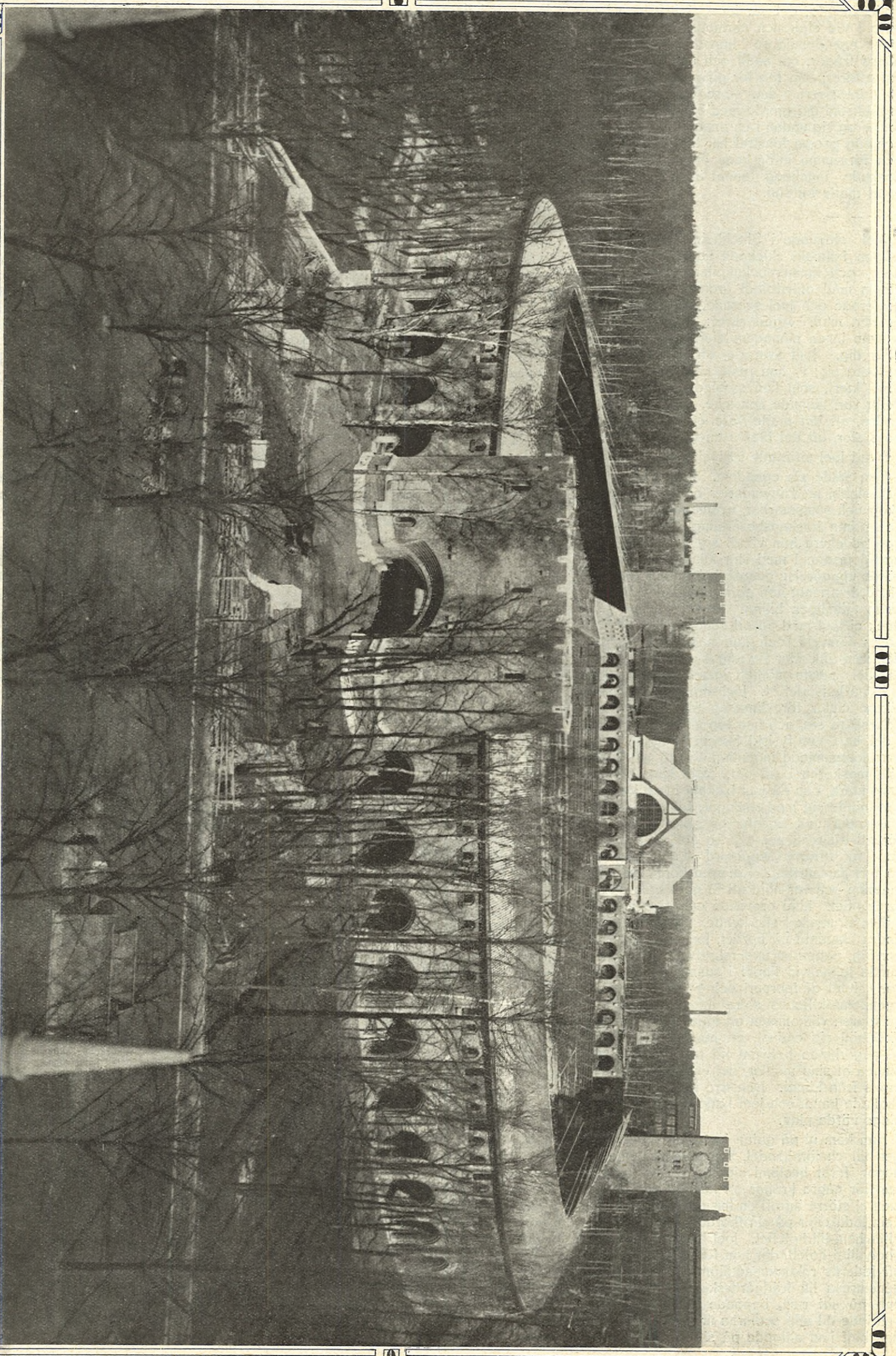
— Kan tänka det, svarade klockaren blott.

Det gick ett par timmar, aftonen förrann; när de gamla gingo till hvila, gick också Joel upp. Han skref några rader i sitt rum; därefter tog han ett ljus och lyste sig fram på den stora vinden, där han förr torkade sina frön och lökar, och där ännu vissna växtresten lågo kvar. Han hade icke misstagit sig, hans minne var godt: i ett hörn lågo säckar, gammalt emballage och rep. Han utvalde det bästa repet, fäste det vid en af takbjälkarna, slog en snara, släckte ljuset, och trädde snaran om halsen.

Modern fann honom där, när hon nästa dag kom upp, förvånad öfver att han dröjde så länge utan att visa sig.

— — —

Icke två timmar därefter var Agda som ett inbrytande yrväder i huset. På festen hos krögarens hade kvällen förut berättats, att vid tinget i dessa dagar skulle ny ägare begära lagfart på Joels egendom. Först hade Agda skrattat, men småningom förstod hon, att det var allvar. Hon märkte att de andra skrattade ännu bättre åt, att hon tydligen icke vetat något om saken; man närmade sig henne med nyfikenhet, man frågade efter hvilka herrskapets planer för framtiden voro,

De Olympiska Spelens hufvudskaådeplats, det nya Stadion vid Sturevägen.

Den här meddelade fotografien af vårt ställiga, nu nära fullbordade Stadion är den första i sitt slag, som ger en fullständig överblick, och af särskildt intresse, då en dylik vy längre fram blir omöjlig att taga, så fort de skygmande trädkronorna löfvats. Conrad Carlsson foto.

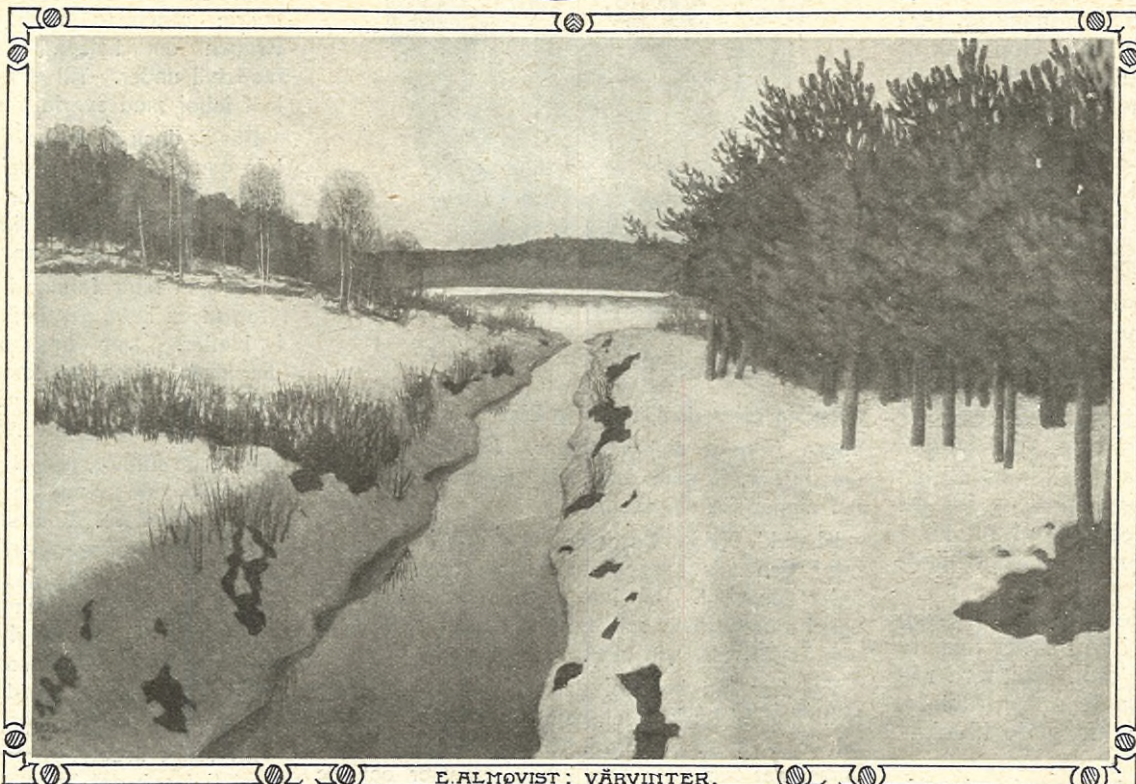
Deckans Konstkrönika

VI HA NU SÅ många "lag" och "föreningar" bland konstnärerna, att den grupp af fem artister, som i närvarande stund slagit sig tillsammans om en utställning uppe i Konstföreningen, för att särskiljas från de öfriga kände kallas Saltsjö-Dufnäs-förbundet. Fröken Ester Almqvist, gruppens enda kvinnliga artist, står visserligen något utom räkningen, eftersom hon ej är stationär i denna Stockholms villakoloni, och hennes konst är också något för sig på utställningen.

Hennes landskap skulle i främsta rummet kunna karaktäriseras som redbara och ärliga. Men på samma gång äga de en fin artistisk charm, röja en nobel uppfattning och en säker teknik. I anmälares tycke är hennes nummer ett, "Värvinter", ej blott det första numret i katalogen, utan också en af utställningens bästa dukar. Vår här meddelade reproduktion mäktar visserligen ej återge de diskreta färgvalörerna, men något af kompositionens enkla behag, af stämningens lyriska mjukhet kommer i alla fall åskådaren till mötes. I andra dukar, såsom "Insjölandskap", "Huskvarnavägen" och "Eftermiddagspromenad på kanalbanken" har hon följnats sig ett bredare målningsätt, och särskildt i trädarkitekturen har det kommit något, som erinrar om den s. k. kubismen, utan att därför vara någon direkt påverkan af Dachauskolan.

Fröken A. har studerat på Valand under Carl Larsson och deltagit på åtskilliga utställningar härstädes, hvarvid hennes verk alltid varit föremål för lifligt intresse från publikens sida. Som landskapsmålarinna tillhör hon otvifvelaktigt våra bästa.

Af Ernst Kùsels pensel förekommer en del djurmålningar af mer och mindre intresse — "Kor i sol" borde dock aldrig varit med eller också skulle konstnären tagit saken från den muntra sidan och målat en pendant, som borde kallats "Får i kål". — Hilding Nyman har bl. a. några

E. ALMQVIST: VÄRVINTER.

Ester Almqvist.

larglädje och konstnärlig jämvikt.

I sammanhang med denna skisserade konstöfversikt torde också vara lämpligt erinra om Zorns allra nyaste tafla, ett porträtt af Liciums direktör, fröken Agnes Branting. Taflan i fråga har framkallat ett rabalder kring Zorns namn, visserligen ej af den uppseendeväckande natur som hans restaurering af Gustaf Vasas porträttet i fjol, men dock tillräckligt för att allmänheten skulle tro, att någon ny konstvandalism vore å färde.

Porträttet har nämligen blifvit reproduceradt som väfnad på Liciums ateljé och båda arbetena, nu utställda å Nationalmuseum, ha vi till våra intresserade läsares tjänst reproducerat

här; Zorns original återgifves till vänster och väfnaden till höger.

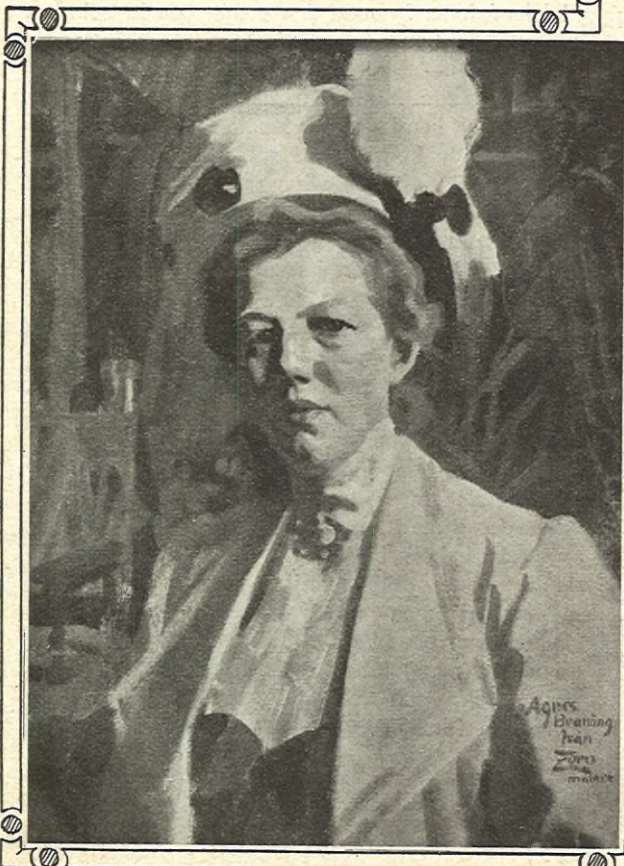
Konstkritiken har velat fastslå att det ej faller inom textilkonstens sfär att i väfnad reproducera ett konstnärligt porträtt. Saken är emellertid den att Zorn målat bilden af fröken B. i syfte att hans verk sedan skulle utföras textilt. Däraf de olika färgytornas skarpa begränsning och det stiliserade i själva tekniken.

Faktum är att väfnaden sluter sig intimt nog till målningen. Man kan ju sedan tvista om det berättigade i experimentet eller ej.

Otvifvelaktigt torde dock vara, att här föreligger ett mycket framstående prof på väfnadskonst, och det är intressant ur den synpunkten att det visar hur långt textiltekniken kan komma och — hvar gränsen går, som skiljer väfnaden från det levande konstverket.

Väfda porträtt äro, som bekant ingenting nytt. Vårt Nationalmuseum innesluter åtminstone ett par sådana från 1700-talet, återgifvande Martin Luther och drottning Kristina.

E. H-n.

nätta genrestycken och ett par porträtt och Enoch Ringnér några säkert målade landskap och bystämningar.

Knut Stangenberg upptar ett hörn för sig, där man gärna stannar och ler, ty de alster, hvarmed han bidrager, tillhöra hans glada ritstifts allra bästa resultat. Hans träffsäkerhet, då det gäller att karrikera några af våra sceniska favoriter — se exempelvis Anders de Wahl och Axel Ringvall! — är ett bevis på tecknarens strålade humör och genomträngande blick för sina modellens karaktär, och ej mindre roliga äro åtskilliga af hans Kurre-bilder. Tack, Knut!

I Hallins konsthandel utställer en norsk målare C. A. Svarstad en rad dukar med motiv från Kristiania, Paris, Neapel och andra platser. Han gör intryck af en käck talang och det blir något af jubel i hans rika färgskala. Godt lynne har han också. En sådan bit som den parisiska förstads-gatan är präktig, och det neapolitanska gatuperspektivet med sina brokiga klädtrasor och sin äkta sydlandska sorglöshet, karaktäriserad i människornas färd-sel och husfasadernas färglekar, lämnar ett starkt intryck af må-

och man hade roligt åt hennes förvirring. Men Agda fann sig snart nog, knyckte på nacken och sade, att jordens skötsel bar sig alltför litet i dessa dagar, och att man hellre lade sina pengar i industri. Hon var uppfylld af vrede mot Joel, kände sig förödmjukad, förölämpad och beröfvad sin rätt. Hon gick ut på bron för att finna svalka och lugn, och hon såg i natten bort mot klockaregården, utan ett minne af den första gång, då hon sändt sina tankar och önskingar dit bort. Men egendomligt — nu liksom då, varnade hon plötsligt hur ett ljus fändes därborta och besvarade hennes blickar genom dunklet.

— Det måste vara på gafvelrummet, tänkte hon; men hvem kan bo där nu?

Hon frös, hon var upprifven af hätskhet och harm, och gick åter in. Festen drog natten öfver; Agda visade alla det ansikte hon menade att de förtjänat se, spotskt och oberördt. Hon dansade och skämtade och kom i sömn först mot morgonen — för att väckas när solen redan stod högt på himlen och budskapet kom om hvad som hänt i Joels föräldrahem.

Joel låg på sin bäddade och orörda säng uppe i gafvelkammaren; öfver hans ansikte hade modern lagt en hvit duk. Därnere rasade Agda, ömsom bannande och gråtande.

— Går du icke dit upp? frågade klockaren till sist.

— Jo, svarade hon och lugnade sig då. Men ensam, om jag får bel!

När hon kom upp i rummet, stannade hon emellertid midt på golvet och ångrade strax att hon icke tvärtom bedt svärmodern följa henne; det hade skett af ovilja mot de gamle, mot allt, som hört Joel till; men nu var hon rädd. Hon tryckte händerna mot bröstet och slirrade med fasa på den, som låg där och icke fanns mer — en fruktansvärd gåta.

— Joel, hviskade hon, och hon var så rädd för att han skulle svara, att hon i det samma satte bägge händerna för öronen. Då drogs hennes uppmärksamhet till skrifbordet vid fönstret, och midt på detta låg ett papper, på hvilket stodo med blyerts skrifna ord af Joels hand. Agda grep papperet och ögnade igenom det, väntande att finna sitt eget namn, ett farväl, en sista hälsning; men det stod ingenting sådant där, och hvad hon läste begrep hon icke. Det var följande:

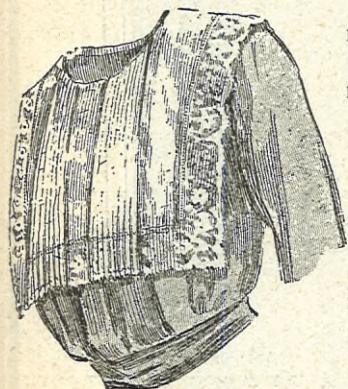
Nu är allt som om det aldrig hade varit, och jag är nöjd. Så står det i Skriften, att det skall gå människan, när hennes tid är ute. Intet spår skall vara kvar efter mig, och jag vill nu möta min Gud med det sinne jag hade, innan jag ännu visste någonting om denna världen. Amen.

Goda idéer.

Af Comtesse G.

ITTA SÅ DET SNOAR, DET ÄR alldeles som i Söderbergs nya pjäs Aftonstjärnan, snö i april, och vi som skulle gå och köpa sommarhattar, sade Greta till Lisa.

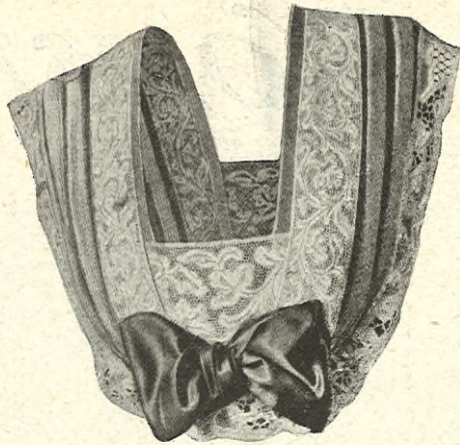

En "Tabarin"-krage.

Ja, det var förargligt, medgaf fröken Lisa, vi bry oss ej om att gå ut, man tycker, att sommarhattar se löjligen ut i detta väder, tycker du inte att vi sätta oss och sy i stället?

Jo, men på hvad? menade den senare.

Jag har fått modeller på några spetskragar och på jabots, om vi skulle försöka sy oss

Spets draperad på klädningslif.

hvar sin efter dem, föreslog Lisa och bladdrade i några franska modetidningar. Hvad tycker du om de här, frågade hon och visade en sida med teckningar för sin väninna.

Utmärkt, förklarade denna, men i så fall gör jag efter den där kragen nere i hörnet, "Tabarin" heter den visst. Den kan man placera lös på en enkel musslinsblus och det ser genast elegant ut och är lätt att byta med.

Tyll har jag hemma, du vet den där vanliga tvättyllen af fin kvalitet, som kostar 2:75, och en bit är t. o. m. plisserad. Men spetsar, det blir värre, det bör vara fina luftiga mönster och de äro lika dyra som sällsynta — — — Hvar skola vi taga dem ifrån — — —

Båda flickorna började fundera, men Greta fann först på råd.

Jag vet, ropade hon, farmors spetslåda. Vi gå upp till henne och be att få titta ett tag i hennes chiffonierlådor. De äro fulla af spetsar och småsaker, och hon ger oss nog en bit. Hon säger alltid att en enda liten bit vacker spets sätter stil på hela toaletten och att vi moderna människor alldeles för litet sätta värde på gamla äkta spetsar. Kom så gå vi med detsamma!

Sagdt och gjordt! Snart befunno sig de båda unga damerna uppe hos farmor, där väningen var full med gamla solida möbler och vackra saker, men flickorna hade ingen tanke på dessa i dag, utan skickade i stället längtansfulla blickar mot den stora mahognychiffonieren.

Farmor, vi skulle sy oss någonting att ha i halsen till våra nya blusar — och vi ville så gärna se på dina spetsar, började Lisa en smula osäkert.

Farmor kände väl till att när Lisa bad att få "se på något", slutade detta alltid med att hon vandrade i väg med den afsynade saken som dess förtjusta ägarinna, men den gamla damen var idealet för en farmor och var aldrig gladare än när hon kunde göra andra glädje. Nyckelknippan togs alltså fram, chiffonierlocket slogs ner och ifriga hvita fingrar letade snart bland spetsbuntarna i smålådorna. Här lågo Valenciennerna för sig, brusselspetsar i en liten låda, alençon och venezianska återigen i en annan. Farmor var stolt öfver sin lilla spetsamling, som hon själf ordnat, och de minsta småbitar hade hon tagit vara på. De komma nog till nytta, brukade hon säga och hon fick också rätt häruti.

Till din krage behöfver du en tunn alençon, här är fyra små bitar, som kunna skarvas i hörnen, själfva kragen gör du af tyll med tvenne motveck, fram och bak. De böra helst vara plisserade. — Egentligen kunde ju en tunn tyllspets i något vackert mönster duga bra, exempelvis en imiterad malines, men får jag denna blir det ju förljusande, sade Greta och höll upp några vackra spetsar framför sig.

Ja visst, kära barn, sade farmor och såg på ritningen till kragen, kvinnor och spetsar äro skapade för hvarandra. Hvad säger du om den här biten Valenciennes till en jabot, Lisa, och hon höll upp en bit gulnad spets.

Ah, farmor, det blir bedårande, sade Lisa, och jag vet precis hur den allra nyaste spetsjaboten skall se ut. Det är slut med de sneda veckningarna nu. Man skall i stället ha en sorts bred haklapp i två afdelningar af plisserad tyll och i kanten på hvarje afdelning skall sitta en bit tunn spets. Kragen om halsen skall också vara af spets med tyll under. Till dig, farmor, skall jag sy en hvit jabot med svarfa Chantilly-spetsar.

Här är ännu en kragmodell, sade Greta, och den här gamla point de Venise skulle passa bra att kanta den med, innanför det lilla tyllryschet. En god idé att dölja små skavanker på en blus eller en klädning med dessa tyll- och lenongkragar!

Så små bitar farmor har här, ropade Lisa och drog ut en låda, där idel helf små spetsbitar lågo i buntar. Där finns alla sorters mönster och dessutom finns broderade näsdukshörn, gamla kragknibbar och t. o. m. broderade mösskullar. Hvad skola dessa användas till?

Jo, sade farmor, när det blir ljusst i sommar skall jag göra många vackra saker af den här samlingen, må ni tro. Man klipper ut dem så att alla skarpa hörn kommer bort och syr dem sedan tillsammans så omärkligt som möjligt. Ibland får man langettera med fin tråd, ibland brodera så att det ser ut som ett stycke. När så hela biten hänger vackert tillsammans, syr man ihop den till ett kuddöfverdrag med rosasiden inunder, eller till ett näsduksetui eller t. o. m. till en liten téduk.

Ett roligt arbete, som ger litet att fundera på samtidigt och det är alltid nyttigt, slutade farmor.

Här är något rent bedårande, ropade Greta, och drog ur den öfversta lådan en fichy, som kunde ha begagnats af Marie Antoinette själf. Silkespapperet rasslade och en bred spets med vackert mönster vecklades därur.

Tänk en sådan spets att sätta på en ljusrandig tafklädning, hur skulle den draperas, ropade flickorna om hvarandra och sprungo fram till den förgyllda spegeln.

Lisa arrangerade den tunna spetsen skickligt på Gretas ljusblå blus och den tog sig bra ut, slätt fästad öfver axlarna med en rak bit på tvären fram- och bakfull.

Du får låna den, men du får inte klippa sönder den, sade farmor och rörde varsamt den vackra spetsbiten.

Det skulle jag ej ha hjärta till, sade Greta förtjust vid utsikten att få stoltsera i tafklädning, med en bit äkta point de Milan, ty det hade farmor lärt henne att de hette.

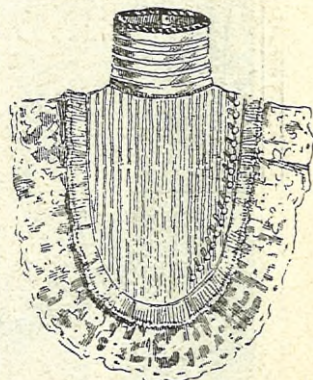
Vet ni hvad Napoleon den store en gång skref till Joséphine, frågade den gamla damen och lade varsamt in sina spetspaket.

Nej, nej — sade flickorna nyfikna.

Jo, svarade farmodern, han jämförde en gång den kärlek han hyste för henne med guld och den hon skänkte honom med spetsar. "Man kan ej begära att de skola väga detsamma," skref han och på Joséphine slog detta in, allt hos henne var som en spetsväfnad — hon är förresten ej ensam om det, slutade farmor.

Och nu tacka vi och sätta oss att sy och komma och visa oss i all vår glans, när vi fått allt färdigt, sade flickorna och beredde sig att gå.

Den gamla damen hörde dem knappast, hon var upptagen af tankar på huruvida man kunde passa ihop en Valenciennespets med en fin Vadstena med en broderad buket i midten. Förr hade detta varit otänkbart men de nya idéerna voro oerhördt liberala, medgaf hon för sig själf, och vågade troligen försöket.

En aflång spetskrage.

Från scenen

STARK OCH FÖRTATAD MANNISKOSKILDING, en gripande bild af klassernas kamp, af två hvarandra motsatta viljors hårda strid med sammanbitna tänder och spända senor — det är hvad engelsmannen John Galsworthys skådespel "Kamp" ger, som nu uppföres på Dramatiska teatern. Men det ger något därutöver, det visar remnorna i kapitalisternas och arbetarnes organisationer, visar att dessa sammanslutningar, huru fasta de än kunna synas, äga inom sig sönderingens frö, i kraft af hvilket bolagsdirektören, representanten för den okufliga ledarviljan aflägsnas från sin maktställning af rädda aktieägare, och arbetarnes anförare, själf offerande allt för sin idé, svikes af sina kamrater, som sträcka vapen inför svältnöden.

Skådespelet är ett tungt vägande verk i den moderna engelska dramatiken, dess figurer äro alltigenom levande människor och handlingen äger en bister realism, där ingen tumsbredd är medgifven åt teatereffekten, utan scenerna verka genom sin inneboende kraft och omutliga sanning. Det är blott i första akten, som författaren vacklar en smula, replikerna slita hit och dit och longören står på lur; men sedan är balansen vunen och stycket utvecklar sig konsekvent och lifsgenomträngdt ända till sista scenen.

Dramatiska teaterns artister prestera här ett spel, som visar att svensk scenkonst f. n. står synnerligen högt, då det gäller det borgerliga skådespelet med litterärt rangmärke. Herr Emil Hillberg är mäktig, ja, stor i det sätt, hvarpå han spelar bolagsdirektören. Penningaristokraten och viljemänniskan, den orädda arbetsgifvaren, ännu obruten trots ålderdomen, och bergfast i sin öfvertygelse, att klyftan mellan arbetaren och hans herre aldrig får och aldrig kan öfverskridas — allt betonades med beundransvärd konst. Karaktären fick stora, kärftva linjer, men blef aldrig grym. Därnäst kommer herr Hedqvist, hvars strejkledare tillhör något af det allra bästa denne mångsidige skådespelare hittills gjort. Han är i hvarje fiber den fanatiska opponenter, som svälter och lider med samma hänförelse, som kväver snyffningarna inför husstruns lik för att med obruten röst kunna elda sina kamrater till uthållighet i kampen. Först när han ser sig stå ensam, liksom hans motståndare gör det, sjunker han ihop som en trasa och vacklar stönande bort. En alltigenom gripande framställning och artistiskt fullödig. Som den hätska, lidelsefulla arbetardottern visar fröken Tora Teje ett trageditemperament, som ger de vackraste löften. Här finns mycket att göra af: en

spänstig, impulsiv talang, en präktig stämma med mörk timbre, en smidig gestalt och rena talande anletsdrag. Afven rollerna i andra planet utföras utan undantag med stor pietet, och särskildt må framhållas fröken Schildknechts vederhäftiga spel som den dödssjuka arbetarhustrun, herr Lambert i den saktmodige och för-synta sekreterarens roll, herr Brovallius' arbetartyp o. s. v. Till allt detta sluter sig en förträfflig iscensättning af herr Gustaf Linden, som är särskildt markant i tredje aktens stormiga arbetarmöte.

Skådespelet förtjänar en lång lifstid på Dramatiska teatern.

Ett nytt stycke af Shaw är numera som en signal till publiken att lysra. Hans spydiga penna har vunnit vår smak för det uddiga, det elaka, därför att hans sarkasmer merendels äfven följas af ett löje som smittar.

Intima teatern gjorde förvisso ett godt grepp då den åtog sig hans senaste stora London-succès, "Fannys första stycke", hvari Bernard

Tora Teje som arbetardottern i skådespelet "Kamp". Almqvist & Preinitz foto.

Shaw funnit på dels att afbasa kritiken, dels att drifva med publiken och något med sig själf.

Omsorgen att åstadkomma en väl avvägd teaterpjäs har ej bekymrat författaren, då han skref "Fannys första stycke". Han har velat förbrylla sina kritici och till den ändan sammanfört diverse ingredienser, hvaraf skulle kunna fås ut ett lustspel, en fars, en borgerlig tragedi och kanske ännu något mera — och så har han gjort en kedja scener af allsammans, som bryta sig mot hvarandra liksom olidfärgade pärlor. Det hela är mycket brokigt, ganska underhållande och hvad introduktion och epilog beträffar, hvari recensenter och författare diskutera stycket, originellt.

Pjäsen spelas på det hela taget bra. Fanny själf, den unga suffragetten och författarinnan, har i fru Karin Molander en förtjusande representant. Fru Christierson som den unga frigjorda miss Knox, full af erfarenhet om lifvets bistra och dock sköna verklighet efter ett slagsmål med polisen och fjorton dagars fängelse tillsammans med gatans utskum, gör sin stora scen i andra akten med verv och bra träfad karaktäristik, och som hennes religiösa mor är fröken Appelberg ypperlig med det maddonalika ansiktet och den honungslena stämman, hvilken ena ögonblicket bär fram de fridsammaste meningar och i det andra tufsar till sina medmänniskor på en vanlig grälsjuk och intolerant syndares sed. Fröken Doris Nelson spelar en londonsk slinka, men utan artistisk balans. Hennes chargerade uppträdande är undantagslöst frötsamt. Herrar Olson och Lavén äro ypperliga och den i en betjäntroll debuterande herr Taube visar god uppfattning och säger sina repliker klart och uttrycksfullt.

Algot Sandbergs flitiga penna har skaffat Vasateatern en ny publikpjäs med den klangfulla titeln "Leda och svanen". Det är sedlighetsnitet och nykterhetssträfvandena författaren vill till lifs, och åtskilligt i dessa rörelser finns ju otvivelaktigt att angripa såsom varande hyckleri och oklokhet. Minst borde dock nykterhetsfolkets insats i samhällsarbetet vara lämpligt att kasta sten på, och de pilar herr Sandberg skjuter af på spritens bekämpare, äro för öfrigt af ett mycket billigt material och förvånande frubbiga. Då har han lyckats bättre med ett förlöjliga fromleriet, men man märker också där afsikten och blir förstäm.

De spelande göra emellertid sitt bästa och särskildt åstadkommer fru Sahlin något i sitt slag utmärkt af en piggs backfisch, som skall representera lifsfriskheten och det sunda begreppet, hr Winnerstrand visar en bra mask som den sedlighetsifrände rektorn, men han förmår ej göra kött och blod af figuren, därför att förfat-

och estraden.

taren ej lyckats därmed. Summan af allsammans är dock att publiken, som ibland är förvånande lätt tillfredsställd, tycker om stycket, anser dess satir dräpande och följaktligen kommer att stödja det säsongen ut.

Påskdagens symfonikonserter på Kgl. teatern ägnades helt och hållet Beethoven. — Det är det underbara med detta tonsnille att hans musik aldrig falnar, aldrig lämnar lyssnaren likgiltig hur mycket den än spelas. Wagner kan frötta, han tjuvar ibland som en gammal gubbe, Mozarts graciösa sångmö kan irritera med sin myckna ro-koko och fader Bach är som en sträng kejsare, hvars spira man välsignar, men för hvars väde man ibland önskar vara utom räckhåll. Beethovens rika geni, som rymmer hela mänsklighetens lust och ve, alla himmelens dagar, allt nattens mörker, äger däremot alltid nyckeln till våra själar och finner oss ständigt redobogna att anamma dess utstrålning.

I den nu nämnda symfonikonserterns program ingick bland annat den tredje Leonora-uvertyren, hvars eldiga tonströmmar och fasta gestaltning utöfva en betagande verkan såsom få tonsdiker. Konsertens hufvudnummer, den nionde symfonien med dess himmelsljusa lifsförkunnelse, kunde ha fått ett mera besjladt utförande och särskildt hade nog slutkören och solopartierna tålt vid mera filning, svärsjungna som de äro och kräfvande ett röstmaterial af högsta frågning och spänstighet.

Verkets mäktiga innehåll blef dock redbart framhäfdt i hofkappellets tolkning, och finalen med den Schillerska dityrampen gafs så verkningsfullt som sångkrafterna tilläto. Leonora-uvertyren spelades däremot alldeles förträffligt, där voro dirigent och musici ett med tonsdiken.

Med sin tionde konsert afslöt Kammarmusikföreningen sin verksamhet för säsongen. Man höll sig nu enbart till klassikerna, Mozart, Bach, Beethoven, den sistnämnde företrädd af sin friska och klangsköna septett, som spelades med en alltigenom konstnärlig omsorg. I en kvintett af Mozart för klarinett och stråkar utfördes principalstämman af hr Axel Fredin, som glädde med en mjuk ton och ett delikat spel. I Adagio och fuga af Bach hade herr Sven Kjellström tillfälle att låta åhörarna lyssna till ett soloföredrag af gedignaste art. — Efter konsertens slut följde en spontan bifallsyttring från den fulltaliga publiken, som på detta sätt ville ge kvartetten sitt erkännande för den gångna vinterns talangfulla arbete i kammarmusikens tjänst.

En ny Elsa uppenbarade sig plötsligt på operan i lördags afton, en svensk sängerska, fröken Inez v. Encke, som är engagerad i Breslau och blott hade tid för detta enda uppträdande. Hon var förträfflig i partiet, hade en mjuk bärande sopranröst, som hon behandlade med omsorg, och äfven dramatiskt gjorde hon ett godt intryck. Herr Kirchner sjöng Lohengrin vid bästa röstdisposition och glänste särskildt i Graalberättelsen.

På Oscarsteatern har nu Offenbach framträdtt med det suveräna geniets makt och i "Frihetsbröderna", denna operettmusikens pärla, vunnit en stor och på förhand gifven seger.

Gamle Jacques är och förblir i alla fall evigt ung medan dagens storheter hastigt vissna ned. Dessutom hade han lyckan att samarbeta med textförfattare, hvilka ägde lika mycket esprit som han själf.

Säkert skola "Frihetsbrödernas" tändande melodier och glada rövvarbragder, såsom de nu taga form på dessa tilljor, samla stockholmarna i Oscarsteaterns salong många värväljar. Och till sämre nöjen kunna de sannerligen gå.

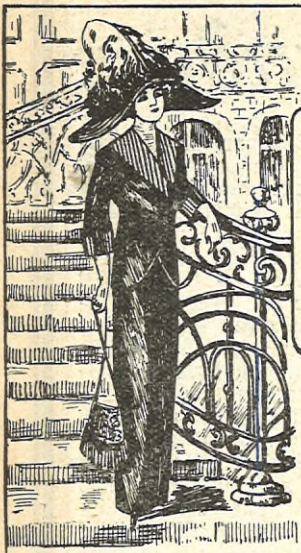
ARIEL.

Emil Hillberg som bolagsdirektören i "Kamp".

Ivan Hedqvist som strejkledaren i "Kamp".

Wethergren's
KAPPOR
&
KOSTYMER

OMSORGSFULASTE ARBETE
STIPLULA MODELER
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT

finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser
hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och
Hafremjöl

Gyllenhammar

Känner ni trötthet, behöver ni krafter, åt hvarje frukost **GYLLENHAMMARS** pat. Hafregryn och Hafremjöl — tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 21—27 APRIL 1912.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; filé à la Oscar; mjölk; kaffe eller te med giffjar. Middag: Klar buljong med vindböjtjar; oxstek som vildt med brynt potatis; grönsalad och salader; katrinplommonkaka med vispad gräde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; gratinerad sill med kokt potatis; kaffe eller te. Middag: Köttpudding med äggstanning (rester från söndag) och konserverade ärtor; soppa på blåbär med klipp.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; fläskomelett med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk blomkålspuré med stekt bröd; kokt kolja med smör och ägg samt potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; ägg med senapssås; kaffe eller te. Middag: Benig kalfstek med legymer; rabarberpaj med vispad gräde.

TORS DAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på kalv (rester från onsdag)

med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; ugnspannkaka med sylt.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; kokt sill med smör och ägg samt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt lambringa med ris; soppa på apelsinsaft med skorpor.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; njursaute; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med jordärtskockor; panerad fläsk med potatismos.

RECEPT:

Filé à la Oscar (f. 6 pers.). 6 hg. kalffilé eller benfritt innanlår af kalv, 2 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar. Till stekning: 2 1/2 msk. smör (50 gr.).

Sås: 2 kulor kräftsmör (20 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 1 dcl. sparris-späd, 4 dcl. gräde, 1 burk hummer (1/4 lit.), 1 burk sparris (1/4 lit.), 1 tsk. salt, 1/2 tsk. socker, 1/4 tsk. hvitpeppar.

Beredning: Filén torkas med en duk, urvriden i hett vatten, skäres i 1 cm. tjocka skivfor, hvilka bultas på båda sidor och beströs med peppar och salt. Till såsen fräses smör och mjöl 2 min., sparrispadet och grädden tillsätts och såsen får koka under rörning 5 min. Hummern och sparrisen skäras i bitar (de vackraste fräntagas till garnering) och läggs i såsen, som därefter får ett uppkok och afsmakas med kryddorna. — En stekpanna upphettas långsamt, smöret brynes däri, bifarna läggs i och stekas hastigt på båda sidor. De uppläggas på varmt serveringsfat och den färdiga såsen hälls öfver köttet. Anrättningen garneras med hummern, sparrisen och persiljan samt serveras genast med potatis som frukosträtt.

Vindböjtjar (f. 12—15 pers.). 60 gr. smör, 3 dcl. vatten eller mjölk, 125 gr. hvetemjöl, 4 ägg.

Beredning: Smör och vatten eller mjölk kokas upp, mjölet tillsättes under jämn vispning och smeten får koka, tills den släpper pannan. Den hälls upp, vispen klämms ur väl, och ett ägg i sänder inarbetas. Massan får hvila 1 tim., tryckes därefter genom sprits eller garneringssträtt på en väl rengjord och smord plåt i form af äss eller små aflånga bullar, hvilka gräddas i ordinär ugnsvärme med underplåt. Under gräddningen får ej ugnsluckan öppnas på 10 min. ty genom luftdra-

get sjunka kakorna ihop och blifva platta. Serveras till consommé eller buljong.

Oxstek som vildt (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt innanlår, 1 hg. späck, 3/4 lit. ättika, 3/4 lit. vatten, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 8 dcl. kokande mjölk.

Beredning: Köttet bultas väl med en fuktig köttklubba och späckas i tätta rader med späcket, skuret i strimlor. Det lägges dagen innan det skall anrättas i en blandning af ättikan och vattnet. Det torkas därefter väl med en duk och bindes med segelgarn, så att det får vacker form. Smöret brynes i en järnkastrull, ej större än att köttet nått och jämnt rymmes däri. Steken lägges i och brynes väl på alla sidor, hvarefter den beströs med kryddorna och den kokande mjölken spådas på. Köttet får därefter steka med tätt slutet lock, tills det är mört eller omkr. 2 1/2 tim. Steken skäres, lägges upp på varmt fat, öfvergutes med ett par matskedlar sås, garneras med brynt potatis, grönsalad eller persilja samt serveras med rött vinbärgelé och syltgruka. Såsen serveras afredd, tillsatt med litet soja.
Katrinplommonkaka (f. 6 pers.). 250 gr. fina katrinplommon (omkr. 22 st.), 2 msk. socker (30 gr.), 3 dcl. vatten.

Kräms: 4 ägg, 1 hg. socker, 75 gr. smör, 4 dcl. kokande gräde, 1/2 tsk. finrifvet citronskal.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.).

Beredning: Katrinplommonen sköljas väl i flera ljumma vatten och läggs i en spilkum hvarfats med sockret. Vattnet tillsättes och plommonen få ligga däri öfver natten. De kokas därefter omkr. 5 min., få kallna, urkärnas, skäras i strimlor, hvilka läggs i smord pajform. Kärnorna krossas, mandlarna läggs i kokande vatten, skalas, torkas i ugnen, hackas fint och strös öfver plommonen. Äggulor, socker och smör röras 20 min., den kokande grädden tillsättes under stark vispning jämte citronskallet och vispningen fortsättes tills krämen är kall, då de till hårdt skum slagna ägg-hvitorna nedskäras försiktigt. Krämen hälls öfver plommonen och puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkr. 3/4 tim. eller tills massan vid prof med vispkvist är stannad. Kakan serveras varm eller kall med eller utan vispad gräde.

Köttpudding med äggstanning (f. 6 pers.). 4—5 hg. benfritt, kokt eller stekt kött, 1 liten rödlök, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt (10 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 2 dcl. steksås eller buljong.

Äggstanning: 4 ägg, 1 tsk. hvetemjöl, 1/2 tsk. salt, 1/2 tsk. socker, 4 dcl. mjölk, 1 msk. finhackad persilja.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet hackas jämliken fint. Löken skalas, hackas fint och brynes i smöret, köttet lägges och brynes väl, beströs med kryddorna och blandas med såsen eller buljongen. Till äggstanningen vispas äggulorna med mjölet, litet salt och socker samt mjölken, hvarefter de till hårdt skum slagna äggvitorna nedskäras. Köttet lägges i en smord och brödbeströdd pajform, äggstanningen hälls öfver och beströs med persiljan. Puddingen gräddas i ugnen, tills den fått vacker gulbrun färg, eller omkr. 1/2 tim. Serveras med kokt potatis och smält smör.

Konserverade ärtor till kött (f. 6 pers.). 1 burk ärtor (1/2 lit.), 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 1 msk. finhackad persilja.

Beredning: Ärtorna jämte spadet hällas i en kastrull och få koka upp. Spadet afhålles och ärtorna blandas med det kalla smöret samt persilja.

Ägg med senapssås (f. 6 pers.). 6 ägg, 6 skivfor hvetebröd, 3 msk. smör (60 gr.).

Senapssås: 1/2 msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 1 tsk. engelsk senap, 5 dcl. mjölk, salt, socker.

Beredning: Äggen kokas 5 min., doppas i kallt vatten och skalas. Brödsnivorna skäras aflånga, urhållkas och stekas vackert gulbruna i smöret. De uppläggas på ett varmt fat och på hvarje skifva lägges ett ägg.

Smör, mjöl och senap fräses 2 min., mjölken tillsättes och såsen får koka 5 min. Den afsmakas med kryddorna och hälls öfver äggen. Anrättningen garneras med persilja och serveras som frukosträtt.

Rabarberpaj (f. 6—8 pers.). Mördeg: 2 hg. smör, 1 hg. socker, 2 hg. mjöl, 10 gr. sötmandel (10 st.), 5 bittermandlar, 1 ägg.

Till fyllning: 5 rabarberstjälkar (omkr. 7 hg.), 3 dcl. strösocker (255 gr.).

Till pannan: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smöret tvättas och arbetas tillsammans med sockret, mjölet, den skallade och malda mandeln och ägget till en smidig deg, som får stå på kallt ställe omkr. 2 tim.

Rabarbern skalas tunt och skäres i 3 cm. långa bitar. Två tredjedelar af degen utkafas, och därmed beklädes en smord bleckform eller stekpanna, hvarefter rabarbern lägges hvarfats med sockret, och degkanten vikes öfver. Resten af degen utkafas till ett lock, hvarved pagen betäckes, och kanterna tilltryckas väl. Pagen gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 1 tim. eller tills rabarbern är mjuk, och degen vid prof af vispkvist är genomgräddad.

Specialkatalog öfver Damutstyrsrar och Linnevaror

nu utkommen och sändes
på begäran franko.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
STUREPLAN. STOCKHOLM.

Det förlösande ordet i villervallan af olika namn på munvatten är obefingadt "Azymol" med vätesuperoxid. Framstående kända läkare intyga de utmärkte egenskaperna hos F. Paulis "Azymol".

En föga kostsam dryck
hemmastadd å de finaste frukostbord:

VAN HOUTENS CACAO

banbrytaren i cacaobranchen,
världsmarknadens ledande märke.

Apoteket Lejonet, Malmö.
Finnes äfven i form af
Tabletter.
Fås på apoteken.

Prenumerera på **Barngarderoben!**

Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

Pannkakor,

Plättar och Kött-Bullar
bli porösa och läckra om vid tillagningen litet af Lagermans Bakpulver
Tomten
tillsättes. Se bruksanvisningen.

Köp Schweizer Siden

Begär prof på våra nyheter för våren och sommaren till klädningar och blusar: Foulards, Voile, Crêpe de Chine, Rayés, Eolienne, Mousseline 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom broderade blusar och klädningar i batist, ylle, lärt och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Sejon

Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITÉ! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
BEHÖRS - MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

Den uttages och får stå en kvart, hvarefter den uppställes och serveras varm eller kall med vispad grädde eller vaniljsås.

Kokt brynt lammbringa (f. 6 pers.). 1½ kg. lammbringa, 1½ lit. vatten, 1½ msk. salt, 3 persiljestjälkar, 2 morötter, 1 liten kålrot, 1 medelstor portug. lök, 4 msk. smör (80 gr.).

Ris: 2 del. risgryn, 2 lit. vatten, 1½ msk. salt (23 gr.).
Beredning: Bringan knäcks väl, torkas med en duk, urvriden i hett vatten, sättes på i kokande vatten, skummas väl, saltas och persiljan lägges i. Den tages upp, då den är till hälften mör eller efter 45 min. Rotsakerna ansas och skäras i strimlor eller i vackra bitar med legymknif eller legymjärn, löken skalas och hakas groft.

Bringan tages upp och skäres i jämna, vackra bitar. Spadet silas och skummas. Löken brynes i hälften af smöret tillsammans med köttet, hvarefter det lägges i en kastrull och ½ lit. af spadet tillsättes. Rotsakerna brynas i resten af smöret och läggas

ofvanpå köttet, hvarefter alltsammans får koka mjukt.

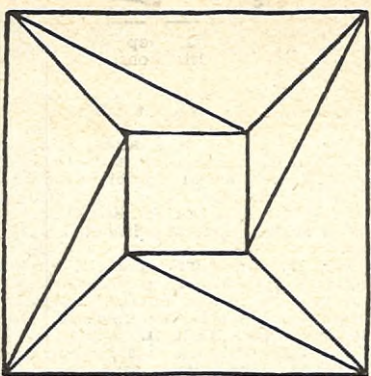
Risgrynen sköljas i kallt vatten, skål-las i hett vatten, påsätts i kokande, saltadt vatten och få koka mjuka — 15—20 min., då de upphållas i durk-slag, öfverspolas genast med kallt vat-ten, insätts i varm ugn och omrör-ras ofta med gaffel, tills de äro skilda och allt vatten afdunstadt. De läggas upp i pyramid på ett rundt serve-ringsfat, köttet och rotsakerna ord-nas i grupper rundt omkring och an-rättningen garneras med persilja.

Spadet silas, skummas, får koka upp, afsmakas och serveras i säskäl.

VECKANS PRISTÄFLING.

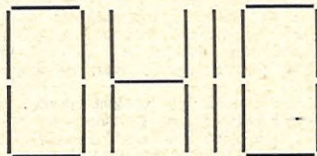
PRISTÄFLING N:R 16.
I ETT STRECK.

Hur skall vidstående figur ritas i ett streck? För kontrollens skull torde ändpunkterna på hvarje linje be-siffras.

Lösning insändes, undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 5 maj 1912. Å kuvertet bör angivas pristäfling n:r 16.
De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad bägere eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 12.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa priserna: Första priset: Herr Folke Kjelson, Östersund. Andra priset: Fr. Anna Lennartson, Rotnäs, Ulfsby.

TIDSFÖRDRIF.

GÅTA.

Den som har det är en fattig man;
Där det fattas är det godt.
Den som vet det, är allt mycket dum,
Den som gör det är en lätting.
Det finns i tomma hus.
Den som ser det, han är blind
Den som hör det, han är döf.
Anna H—m.

Starkt aptitgivande, gifver Vasens (f. d. Nordstjernans) »Ferrol» de bästa resultat vid blodbrist och allmän svaghet. »Ferrol» är ett järn-caseinpeptonat som med lätthet upptages i blodet. På alla apotek till 2 kr. fl.

God morgon! Har Ni två-tadt Eder med F. Paulis Ovicula (ägg) två. Nutidens förnämsta toilet-tvål är P. Paulis Ovicula (ägg) två.

Hotell Excelsior,

med restaurant och tvättnrättning,
Stockholm G, 35 Birger Jarlsgat.,
motsvarar de bästa af utlandets Christ-liche Hospize och Temperance Hotels.
Lämpligt för damer och familjer. Inga drickspengar.

Engelska. Undervisning pr korrespondens.

Inga förkunskaper nödvändiga. Särskilda kurser i Handelskorrespondens. Prospekt gratis från C. A. Wallerstedt, Handelslärare, Göteborg. Tel. 31 57.

Bokbinderi-Elever

emottagas à 1 kr. pr tim.
E. H. GRÖNBERG.
Etabl. 1882.
Linnégatan 17. A. T. 82 29.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 30 mars 1912.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassabehållning	1,657,904:67	Aktiekapital	15,000,000:—
Obligationer	8,117,535:—	Reservfond	4,700,000:—
Fastigheter & inventarier	4,640,404:14	Dispositionsfond	200,000:—
Reverser med hypotek af diverse	51,318,430:54	Pensionsfond	141,910:53
Växlar	29,037,437:68	Depositions- & Kapitalr.	55,134,256:77
Kreditiv- & Kontokurant-räkningar	15,055,089:65	Sparkasseräkning	23,043,979:10
Hos inhemska banker	484,131:69	Upp- & Afskrifnings- och Kontokuranträkn.	7,768,476:54
» utländska banker ...	482,286:95	Postremissväxelräkn.	1,186,383:69
A andra räkningar	1,408,860:62	Till inhemska banker	1,254,806:82
		» utländska banker ...	928,644:50
		A andra räkningar	2,843,622:99

Kronor 112,202,080:94

Kronor 112,202,080:94

Toalettpapper,

brunt, decinficeradt, af extra 1:ma kvalitet. 40 paket à c:a 300 blad = c:a 12,000 blad kr. 4.15, 20 rullar à c:a 600 blad = c:a 12,000 blad kr. 4.15 fraktfritt närmaste järnvägs- eller poststation mot efterkrä.

Oskar Jansson, Bengtsfors.

Snöhvitt tvätt utan borstning eller gnidning erhålles med Castoritvål. Absolut fri från skadliga ämnen. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm. Prospekt franko.

ALLA SNALLA BARN

VÄLSMÅKALDE

THULE

FÅ MORGON OCH AFTON

THULE-CACAO

NÄRANDE

CHARAD.

Den lagen måste alla lyda
Att bli mitt första någon gång.
Mitt andra alla kyrktorn pryda.
Mitt hela alstras utaf tvång.
(Eru Gustava.)

REBUS.

Rökt lax
st
r
st
v
r
Rökt lax c d l

A. B. C.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 14.

LOGOGRYFEN: Fingerborg: orre, bref, ren, gif, berg, gin, georgin, ring, brigg, Ring, Inge, Georg, Grieg, Bore, regn, orgier, borr, grin, bof, bror, Bern, fiber, bi, borgen, giro, egg, Norge, bro, ro, Birger, erg, Ferro, lo, Nebo, boer, gren, en.

SÄMMANSKJUTNINGSUPPGIFTEN: Basel: figur I: Malta, Liège, figur II: Borås, Sudan, Lille.

ANAGRAMMET: Polarvarg: 1) papegoja, 2) orrhöna, 3) leopard, 4) alka, 5) renko, 6) vessla, 7) antilop, 8) råka, 9) geting.

GATAN: Idun är en treflig tidning.

SVAR

A den senast införda serien frågor följa här nedan svar, och har redaktionen ansett, att det utfästa priset 10 kr. denna

Køb Schweizer Broderier

Sändas direkt från Schweiz tull- och portofritt till bostaden.

Klädningsar: från Kr. 19.80. Blusar från Kr. 5.65.

Barnklädningsar från Kr. 12.50.

Bästa Schweizer-broderier på bafist, voile, ylle och de modernaste sidentygerna.

Rekvirera redan i dag. Profver och Pariser-modeplanscher, fäs gratis.

Profver på våra sista Schweizer-sidentyger äfven gratis på begäran.

Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz).

DR. SÖMMES MENTHYMOL-SNUV-INHALATOR

användes vid akuta och kroniska sjukdomar i näsa, hals, strupe och luftrör.

Praktisk och billig! Erhålles å apotek och i drogeriaffärer

Generaldepot: KUNGS GATAN 17, STOCKHOLM.

Hytvelbänkar, Skott-kärror, Magasin- och Fabrikskärror, Verktygsskaff och Löfvirke äro våra specialiteter. Våra med synnerlig omsorg utförda stall-, jordbruks- och trädgårdskärror à 15 kr. levereras fraktfritt alla järnv.-stationer i hela riket. Beställ i dag från Stockamöllans Aktiebolag, Stockamöllan. Tel. 9.

Viodol

LÄGLIGT SKYDDAD

Parfumerie VIOLA Göteborg.

Kefir.

God, billig, hälsosam surmjölk. Lätt-smält, närande, tarmrensande. Användes i stor utsträckning af magläkare. Enklaste beredning med Trainers Kefir-tabletter. Prospekt och upplysn. gratis från Apotekare V. Karlin, Sthlm C. a.

Hvarje kvinna, som önskar att kunna försörja sig själf,

bör ej underlåta att skaffa sig Kvinnligt yrkesregister för 1912. Erhålles å registrets expedition, Regeringsg. 65, samt i boklådorna. Pris 1 kr. Porto till landsorten 20 öre.

PRIVATSANATORIUM för lungsjuka öfverlättes nu genast till följd af sjukdomsfall. Härligt läge i mellersta Sverige, väl uppberadt. Svar till »X. 6,000» under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

VARNING!

Uppkomsten af en mängd malda kaffeblandningar och andra okontrollerbara kaffeersättningar som nu utbjudas under namn af »Hushållskaffe», Maltkaffe och dylikt, föranleder oss att härmed ytterligare påpeka att Kathreiners Maltkaffe icke säljes i malet tillstånd eller i lös vikt, utan endast i plomberade paket med Prelaten Kneipps porträtt som skyddsmärke och vår fulla namnteckning. Om Ni vid det nuvarande höga priset för brasilianskt kaffe vill dricka billigt kaffe, så köp »KATHREINER» till 45 öre för ½ kg. paket och blanda det själf efter behag med den af Eder omtyckta kaffesorten, så vet Ni hvad Ni får.

Kathreiners Maltkaffe-Fabrik,
Göteborg.

Begär COLMAN'S

Hofleverantörer.

BLÅELSE

I tårningar och påsar.

Gör linnet hvitt som snö.

J. & J. COLMAN, Ltd., LONDON, ENGLAND.

TORRÄ GULA SENAP

"Extra Superfine"

på bleckburkar med gul etikett, jämn-
god med den bästa importerade och
prisbelönad med

Guldmedalj
för "framgångsrik täflan med utlan-
det".
Tillagad Senap i glasburkar, Vinäti-
ka, Vinaigre, Specialsoja m. m.
Försäljes af Herrar Speci- och Vik-
tualiehandlande.

A.-B. TH. WINBORG & Co.,
Stockholm.
Kungl. Hofleverantör.

1912 års
KATALOG

Linneblusar, Kläd-
ningar o. Hvitbrodyr
utkommen.

Sändes gratis och franko.
Försäljning direkt till privat-
personer. Agenter antagas
mot hög provision.
Sv. Konstväfnadsaffären, Björnlunda.

Nu är rätta tiden att se om Edra krukväxter, om-
plantera dem om de hava för små krukor
eller om detta ej är faller förnya det övre
jord- lagret och därvid inblanda i theskek-
Plant- gen-Förrådssnjaring i varje liter av
den nya jorden. Växterna erhålla härur en
långsamt verkande förrådsgödsling som ofant-
ligt bidrager till deras trevnad. Sedermera
bör de pe- riodiskt under mars till och med
oktober er- hålla en 1%:tig lösning Planta-
gen-Närings salt, ett ytterst verksamt, på ve-
tenskaplig grund sammansatt koncentrerat växt-
näringssalt. Så- dana växter som växa fort
och hava en kraftig utveckling kunna sålun-
da vattnas var 4-8-de dag, sådana åter som ut-
vecklade sig långsamt bör endast gödhas var
3-14-de dag. Alla som äro intresserade av
sina blommor och önska kraftiga rikblomman-
de exemplar bör ej för- summa att giva dem
"Plantagen", vilket av alla er- sörtade frö-
eller blomsterhandel eller direkt från Träd-
gårdskonstgödselaffären Plantagen, 20, Stockholm. En "provsatt" be-
stäende av 1 av var av ovan omnämnda brukar
kostar endast 30 öre. Till landsorten mot postför-
skott av Kr. 1:10. Återförsäljare antagas
och erhålla hög rabatt! Prospekt gratis och franko.

Örebro Husmoderskola
som erh. guldmedalj för sömn-
och konserv. börjar sin 12:e kurs d.
22 aug. 1912. Prospekt gm. Fru Alf. Rystedt.

Oumbärlig för alla sömmerskor,

"BIJOU"
TRYCK-KNAPPEN
"BIJOU"
med originalffjäder i ett
stycke, utgörande den för-
träffligaste knäpp-
ning för Klädningar.
Sluter till mjukt och säkert och
öppnar sig ej af sig själf, samt
ger en slät yta.
Garanterad rostfri.
Garanterat rostfritt.

Mazetti's
"TRIUMF"
öfverdådigt fin
Dessert-
Spis-chokolad
mindre söt än vanlig
pr kaka: 25 öre.

Linneväfnader
från Gestriklands Linneväfveri, Gefle,
äro erkänt förstklassiga.
Gynna våra ombud!
Katalog mot 20 öres porto.
Gestriklands Linneväfveri, GEFLE.

Ett försök skall visa Eder att
baljnitarna hjälpa mot gissnande
tråbaljor. Pr ask å 100 st. 1 kr. Skrif
genast till S. A. W. Sundelin, Göteborg.

KALMAR ANGVARN
KALMAR VAPEN
Oöfverträffadt Hvete-kärnmjö

och i öfrigt för alla damer, är
TRYCK-KNAPPEN
"BIJOU"
med originalffjäder i ett
stycke, utgörande den för-
träffligaste knäpp-
ning för Klädningar.
Sluter till mjukt och säkert och
öppnar sig ej af sig själf, samt
ger en slät yta.
Garanterad rostfri.
Begär endast märket Bijou,
som finnes att tillgå i alla sy-
behörsaffärer.

gång bör tilldelas sign. Ebon, hvidan
innehafvaren af denna signatur behagad
anmäla sig å vår byrå för beloppets utbe-
kommande.

N:r 77. Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor, Barnängan.

N:r 78. På alla utställningar Bruka enskilda få anmäla sina arbeten och är då en viss anmälningstid fastställd. Platshyra erlägges då vanligen också. Helt säkert har Baltiska utställningen redan någon sekreterare i Malmö, skrif dit.

N:r 79. Är Agnes bosatt i Stockholm, skulle jag vilja råda er till att genomgå d:r Emil A. G. Kleens kurs i massage och sjukgymnastik. Vid institutet, adr. Mästernuells-gatan 32, 2 tr., hålles årligen en ettårig kurs för kvinnliga elever med början den 1 oktober och slut omkring den 30 april. Institutet utbildar endast sjukgymnaster och gifver afgangsbetyg, därför ej samma kompetens som Centralinstitutet. Afgiften för undervisningen är 500 kr. Afgångsbetyg från 8-klassig flickskola, som annars fordras, är ej nödvändigt, utan endast någorlunda god skolebildning. Buddha.

N:r 80. En själförsörjande mor bedes afhämta svar å Iduns redaktion. — Är ni kunnig i ett hems skötande och för öfrigt intresserad för matlagning, så kunde ni, som så många andra, ta inackorderingar. Eller sök husmodersbefattningen någonstades, om inte i privat hem, så på annat ställe. Jag vet en flicka, som har sådan befattnings och som har det mycket bra. Sådana platser annonseras. Se efter i Idun. Buddha.

N:r 81. Riktigt vackra rosor kan »Sven i Rosengård» få, om ni planterar: Caroline Testout, vacker ljus, rosa, Chatherine Mermet, ljus rosa,

TIDAHOLMS FANTASI MÖBLER
Rikhaltiga variationer. Begär prisk.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Mästernuells-
gatan 38, STOCKHOLM.

Konserveringskurs pr korrespondens
juni-sept. (undervisning i elevens eget hem pr korrespondens). Begär prospekt med intyg. Elna Pehrsson, Brunsbo pr Bedinge. Riks. 4 (elev af Kungl. Hofleverantör Leksell). Utfrölig annons den 14/4, 2/5.

Äldre mindre Pensionär
och Matservering, med yppersta läge i Göteborg, öfverlätes genast. Gifver god nettoförtjänst. Endast utvalda bättre gäster emottagas. Ett 50-tal stamgäster. Pris med full uppsättning af inventarier, såsom praktiska möbler för 6 rum, sängkläder, linne, silfver, glas och porlän, mattor, köksuppsättning, tel., elektr. ljusled. m. m. endast 5,500 kr. Vidare kostnadsfritt genom: e. o. Hofrättsnotarien Albert Ringius Fastighetsbyrå, Göteborg. Tel. 140, 130, 2235, 2235, 1308.

Den bästa lysningspresenten är Själffokaren DALLI.

Generalagent för Sverige m. fl. länder B. WIMAN, Regeringsg. 65, 1 tr. (Ingå-
ng från Lästmakarg. 5) Sthlm.
Amatörfotografer. Kame-
ror o. Fotografiska artiklar.
III. katalog mot 30 öre i porto.
Sixtus Winscher, Göteborg
3. Aberopa denna tidning.

C. CORNELIUSSONS
Ostron Anjois
LYSEKIL

Enastående billigt o. bra.
8 meter extra prima, randigt eller rutigt, tvättäkta bomullstyg, lagom till hel klädning, mycket vackra mönster. Pr bit 2.88, 10 bitar 28.80.
7 meter finfin, blommig eller randig musslin, lagom till hel klädning. Pr bit 2.52, 10 bitar 25. —
Bluslifsbitar, inneh. 2.2 mtr finfin musslin, lagom till hel blus Särdeles billigt. Pr bit 0.79, 10 bitar 7.50.
Sändes mot postförskott eller efterkräf. Varor som ej utfalla till belånenhet få returneras och pengarna återfås. Skrif till
P. Larsson & Co Partiaffär, Holsåker.

Gloire de Dijon, laxgul, Kaiserin Auguste Victoria, hvit med gul centrum, extra, Ulrich Brunner, körsbärsröd, Baron de Bonstollen, stor, mörk, karmosinröd. Alla ofta blommande. Ni kan köpa alla dessa rosor från Jönköpings Plantskolor, som för öfrigt sänder er katalog öfver ett stort urval. Jag har tagit därifrån och planterat i min lilla trädgård, men som verkligen är en mönsterträdgård.
Anna H.-m.

N:r 82. Fråga en läkare.
N:r 83. Studera annonserna i Idun längre fram. Mölle är en treflig ort. Eller res till Visby. Eller till Bornholm. Alla trefliga ställen. Se vidare i Svenska kurorter och hvilohem.

— Sommarens 1912 bedes afhämta svar å Iduns redaktion.

N:r 84. Ja, det tror jag nog att det finns en hel del skickliga spetsömmerskor, som ingenting högre önska än att få arbeta för betalning. Det är nog mer än spetsömmerskor, som önska det. I allmänhet sedt, är själva förfärdigandet af ett arbete, af hvad slag det vara må, det relativt lättaste. Men se att få det såldt — däri ligger just knuten. Man får verkligen göra lite själf också — som den förlövade flickan sade. Buddha.

— Det är ett länge känt missförhållande att de flesta af våra vackraste spetsar måste importeras från Ryssland och Frankrike. Dock tillverkas många spetsar i Sverige, som försäljas dels af den af eder omnämnda »Bikupan», dels af hemsöjdsföreningar som brukar ha butiker i en del städer. Om ej någon sådan finnes där ni bor, kan ni ju göra som Vadstena-gummorna som resa omkring i hela Sverige och försälja själva sina spetsar. De brukar vara mycket välkomna när de årligen återkomma och kommersen går utmärkt.

N:r 85. Ett utmärkt medel mot maskar i trä möbler är en lösning af 5 gr. karbolsyra i 1 lit. vatten. Vätskan indrypes i hålen med en sådan liten oljekanna som användes till symaskinernas smörjning. Är det enklare trä möbler kan man på bakväggen stryka ett tunt lager tjära, men naturligtvis endast där den består af omåladt trä. — Det som småländska behagar kalla trämask är ej annat än en slags svamp, den s. k. husmasken, som med förkärlek lever på väggar och möbler. Alla möjliga medel — frätande syror, luftning, drainage — användes frukt- löst. Om man däremot bestryker de ställen, där svamparna visa sig, med petroleum, så blifva de uppväxta svamparna genast svarta, därefter torra och falla slutligen bort utan att efterträdas af nya. Buddha.

N:r 86. Jag tycker ni skall blifva skolkökslärlarina. Konkurrensen inom folkskolelärlarinnefacket är mycket stor nu för tiden och dessutom är denna undervisning dyrare. Som skolkökslärlarina kan ni vänta er en mycket bättre framtid än som folkskolelärlarina. Utbildningen erhålles antingen vid fackskolan i Upsala eller vid Högre Lärlarinneseminarium i Stockholm. Vid det senare varar kursen från septem-
ber till maj. Undervisningen är afgifts-
fri men ni får erlägga 85 kr. för de måltider ni intar i Hushållsskolan under tjänstgöringstiden.
— Gå i hushållet i ert hem ännu ett år. Var där arbetsam, duktig och snäll. Gå sedan genom en hushållskurs antingen här eller där. Tag sedan plats mot så pass stor lön som ni kan få. Praktisera sedan vidare. Sköt er väl, så kan ni avancera måhända till fru. Sämre avancemang kan man få. Buddha.

N:r 87. Det tror jag inte Lille-Mor kan göra själf. Låt tapetseraren få förtjänsten, så får ni ett fullgodt arbete.

N:r 88. Gör som så många andra unga män nu för tiden: tag värfning! Då har ni ert säkra lefvebröd. Det är ett ordspråk som säger: Kronans kaka är knapp, men hon är säker. Om ni sköter er fint, är det ju hopp om, att ni kan blifva under-officer och sedan på gamla da'r få en pension och »löjtnants afsked». — Rör-
lighet kommer nog ej att saknas.
Buddha.

— Blif skogvaktare eller trädgårds-mästare, det är ett friskt och rörligt lif.
Faster.
(Forts.)

BREFLÅDA
REDAKTIONENS BREFLÅDA:
Johan W.-o. Lyckans land saknar helt visst ej poetiska förtjänster,

Av alla Havregryn äro DEN allra finaste, bästa och mest välbärgade havre användes till AXA. De äro preparerade vid så hög temperatur att de äro så gott som kokta, varför AXA havregryn i paketer endast behöva koka i 3 minuter och i lös vikt 8 å 10 minuter, efter det gröten kommit i kok. Om gröten kokar för länge blir den slemmig och förlorar i arom.
Enligt officiella analyser äro AXA Havregryn mera näringsrika än andra havregryn. Dessutom är fuktighetsgraden lägre, vilket gör att dessa gryn tåla längre tids förvaring. Genom sin torrhet äro de även drygare. Mera vatten måste nämligen tillsättas vid kokningen av AXA än andra gryn med större fuktighetsgrad. Givetvis erhålles därigenom mera gröt.
Tillverkningen står under ständig kontroll av Stadskemisten Hr Dr J. E. Alén, Göteborg.
Köp originalpaketer, endast då kan man vara säker på att få AXA havregryn.

Husqvarna
Fotogenkök
Beatrice

brinna tyst och jämnt,
äro lätt skötta, effek-
tiva och billiga!

Säljas i hvarje
välsorterad järn- &
bosättningsaffär.

men vi ha ej plats för en så lång cykel.
Nitton. Kan ej användas.
Intresserad. Oss veterligt inte.
E. G. Nej tack!

Me: »Har du i din stilla kammar» — saknar ej poetisk känsla men vi ha öfverfullt af poesi och kunna ej anta mer.
G.-g. Nej, omöjligt.

Charybdis. En världikt som hund-
dera andra vid den här tiden.
L. Vinter. Tack vi ha haft så mycket om Visby redan.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:
»M. P.» pr Helsingborg, 3:75 pr gång.
»Fru X.», Enköping, 3:25 pr gång.
Likvid pr postanvisning.

Lämplig föda — ett vilkor för god hälsa.

Det är ingen hemlighet längre, ens för många man, vilken oerhört viktig roll näringsmedlen spela för hälsans bevarande. Det är bara det, att man eggar detta faktum en så minimal uppmärksamhet. Mången är mycket nog med att skölja munnen och borsta tänderna, sedan han intagit en måltid, som är ett hån mot alla hälsovår-
dens lagar; eller har mycket besvär med att akta sin svaga kropp för för-
kyllningar o. d., medan kroppens ringa motståndskraft just beror på fortsatta dietiska försyndelser.

Människokroppen äger av naturen en hög grad af motståndskraft mot sjukdomar och smittosamma infektioner och denna motståndskraft gäller det att bevara, främst genom bibehållandet af en god matsmältning. Denna är det kroppsliga och därmed även i hög grad det andliga välbefinnandets a och o. Magens och de övriga matsmältningsorganens sjukdomar utöva ett det mest ödesdigra inflytande på hela kroppskonstitutionen, ej minst på nervsystemet och därmed den andliga vi-
gören. Kan man freda sig för dessa sjukdomar, så har man de bästa ut-
sikter att även i öfrigt få åtnjuta hälsa och välbefinnande.

Men hur skall man då bevara en god matsmältning eller, om den är störd, återvinna sådan? Jo genom att — utan den läkarevård som i senare fall-
let kan vara oundgänglig — dels vakta sig för sådana närings- och njutnings-
medel, som äro direkt skadliga för kroppen, dels företrädesvis begagna sig af dem, som äro av natur att be-
främja och underlätta matsmältnings-
organens arbete. Att vakta sig för allt som är skadligt är emellertid icke all-
tid så lätt; någon gång och i någon
man komma väl alltid olämpliga födo-
ämnen till användning. Men skadan
härav förringas, i samma mån som man
oavslättligt och regelbundet stärker mat-
smältningsorganen med lättsmälta och
hälsobringande näringsmedel.

Och detta kan ske genom dagligt bruk af en så billig, närande och välsmakande kost som havregryn. Prima havregryn, väl beredd till gröt, är i själva verket ett av de förträffligaste näringsmedel vi äga. Alla läkare utan undantag rekommendera detsamma och tusentals människor prisa havregrynsgröten som medlet till bevarat eller återvunnet kroppsligt välbefin-
nande. Den innehåller den lämpligaste sammansättning av de beståndsdelar — äggvita, fett och kolhydrat jämte närsalter — som den mänskliga kroppen kräver för vävnadernas underhåll och förnyelse och dessa beståndsdelar före-
finnas i den mest lättsmälta och för kroppen mottagliga form. Den som dagligen äter en portion havregryns-
gröt till frukost, han vinner den hälsa, ar-
betskraft och välbefinnande, som ständigt följer med en god matsmäl-
ning, och har de bästa utsikter att kunna skydda sin kroppskonstitution mot nervösa störningar.

AXA
de förnämsta.

Om gröten kokar för länge blir

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER
Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik, medför enligt kongl. maj:ts medgivande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet. Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet. Ny kurs börjar 18 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Med. Dr E. Kleens (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under adress Saltsjöbaden.

Professor Cederschiöld behandlar med egna massagemetoder: Mag-, Tarm- (t. ex. långvarig förstoppning), Reumatiska och Nerväkomor m. m. Näs-svalgkatarr lokalt med instrument smärtfritt. Greffuregatan 22, Stockholm.

Vid **Professor Unmans Institut** börjar 1 okt. ny (ett-årig) kurs i Massage och Sjukgymnastik. Begär prospekt. Brunkebergsgat. 9, Stockholm.

Damhårarbeten. Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m. i tusental. Obs.: Vi signera ej postpaket med "Hår". Herr o. Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Rynktinktur (Majorskan Edmann, Varberg) Borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag. Pris 3:25. Förmästa Parfymaffärer.

Äkta Fransk Liljemjolk, bästa medel för erhållande af hvit och fräsch hy. Borttager rynkor, finnar, m. m., m. m. Pris kr. 3.— + porto. Franska Parfymmagasinet, 21 Drottninggatan, Stockholm. Hofleverantör.

Oatine-Crème är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co., London.

Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdsartiklar. Dambindor 95 öre pr puss., med libband 1.25. Stickade från 5 kr. pr puss. Sprutor, Sköljkannor, Bräckband, Nappar o. Bindor. Landsortsorder exp. omgående. Rek. från 5 kr fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Eksom, lupus, skrofler, dålig mage, eng. sjukkan botas af dekokt på giftfria örter. Många intyg af trovärdiga o. ansedda personer. 40-årigt lidande botadt. 5 kr. sats. Fru Ina Götthe, Falun.

CARLSSON'S ÄKTA TALLBARRSOLJE-KARAMELLER

Tillverkade af vår prisbelönta ÄKTA TALLBARRSOLJE och prima socker-finnes allt tillgå ä alla apotek samt i de flesta affärer. SÄLJEREN ALFR CARLSSON'S TALLBARRSOLJEFABRIK JÖNKÖPING-SWEDEN

25-öres päsar o. 50-öres askar säljas öfverallt.

Ramin.

Enligt nyaste vetenskapliga rön är salicylsyra för utvärtes bruk verksammaste och bästa medel mot **Reumatism.** Ramin uppfyller bäst fordringarna på ett salicylsyrepreparat. Resorberas lätt af väfnaderna; verkar fördenskull smärtstillande och skaffar i de allra flesta fall fullständig och varaktigt bot. Till salu & Apotek. Sändes fraktfritt & kr. pr fl från **Raminfabriken, Estöf.**

En bok "Om dekoration och måtning" jämte fullständig färgskalor sändes gratis och franko till **envar af Iduns läsare,** som är intresserad af att med ringa arbete och med lysande resultat på otroligt kort tid själf måla och lackera gamla och nya möbler m. m. Insänd Er adr. till Le Ripolin, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

Eleganta, hvita broderade **Bärkappor**

till pris från Kr. 9.—
Aktiebolaget M. Bendix,
18 Regeringsgatan. 5 Sturegatan.
90 Drottninggatan.

Joh. Lundström & Co A.-B.

KUNGL. HOFLEVRANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM.
	22 20	Strandvägen 17	60 19	
	20 12	Norr Mälärstrand 22	61 98	
	74 47	Söder Mälärstrand	30 60	

Olga Schuldhels' Praktiska Fortsättningskurs för unga flickor & Fogelsta gård (invid Born-jön, mottager högst sexton unga flickor endast på helt arbetsår. 1 sept.—20 dec., 20 jan.—1 juni. Pris för kurs 1,000 kr. Nästa kurs börjar d. 1 sept. 1912. Undervisning meddelas i hemmets alla sysslor såsom: matlagning, bakning, konservering, sömnad, hemmets vård, event. barnavård. Dessutom lämnas undervisning i väfning, slätväfnad och konstväfnad samt väfvars uppsättning. Föreläsningvis meddelas undervisning i psykologi, hälso- och sjukvårdslära, födoämne-lära, barnavård, hemmets bokföring och väfnadsteori. Prospekt och närmare upplysningar genom skolans föreståndarinna **Olga Schuldhels,** adr. Fogelsta, Tumba. Biskopst. Tumba 114.

Det fina kökets oumbärligaste bok
är **Handledning i modärn kokkonst** af **A. ESCOFFIER.**
»Alla kockars konung, alla kungars kock»
Till salu hvarje boklåda.
Pris 10 kr., inb. 12 kr., halfr. band 14 kr.
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

Giöbels nya lokaler
N:o 3 Norrlandsgatan
Väfnader, Konstnärliga möbler, Broderier m. m.

HÖGSTA PRISET I TILLSKÄRNINGSKONST ÄT **KORSETTEN "EVA"**

Korsetten "Eva" är sinnrikt konstruerad. Strumpebandens kryssvisa knäppning förminkar tygets slitning vid planschetterna och ökar därigenom korsettens hållbarhet, omsluter hårt magen och höfterna samtidigt den håller nedre fjäderfria delen af korsetten spänd och rynchfri.

Korsetten "Eva" har visat öfverraskande resultat vid afpröfning på olika figurer och kan med fog rekommenderas åt alla, som eftersträffa en fullt modern figur.

"Eva" kval. C. Kr. 8⁵⁰
Bästa Satin Rayé alldeles ny väfnad i lila, rosa och ljusblått, elegant utstyrsel.

"Eva" kval. B. Kr. 5⁰⁰
Extra fin naturfärg. Koepdräll vacker blå eller lilafärgad utstyrsel. Mycket hållbar kvalitet.

"Eva" kval. A. Kr. 3⁶⁵
Prima enfärg. Satin i ljusblå, grå och lila.

Till landsorten mot postförskott + porto.
Varuhuset VOLLMERS-MEETHS, Göteborg.

Mästerkockarnas konung

är den ypperste kulinariske rådgifvaren af de husmödrar, som lärt inse sanningen af hans maxim: "Det goda köket är grundvalen för den sanna lyckan". Denne "Mästerkockarnas konung", kökschefen för Carlton Hotel i London, **A. Escoffier,** som skildrades i Iduns förra n:r, bjuder i regel hvar tredje söndag i

Svenska Dagbladet

på matsedlar för det borgerliga köket, afsedda för finsmakare. **M. Escoffier** är ej den ende kulinariske specialisten i Svenska Dagbladets spalter. Förutom signaturerna **Chevaliers** och **Den inbitnes** mycket uppskattade kulinariska kåserier må särskildt framhållas **Fru Edas** värdefulla råd och rön.

Prenumerationspris (hembärings- och postgifter inräknade): Stockholmsuppl.: tre kvartal kr. 12:75, halfår 8:50, kvartal 4:25, månad 1:50. Landsortsuppl.: tre kvartal kr. 8:25, halfår 5:50, kvartal 2:75, månad 1 kr.

Annonsera i Idun!

Vackert hår är ramen till ett vackert anlete. Båda fås medelst **EAU DE QUININE** från **Ed. Pinaud,** 18 Place Vendôme, Paris.

Crème Aspasia bleker på 4 nätter hals, armar o. byst. Pris 5 kr., till landsorten mot postförskott. Diskret försändning. Bruksanvisning medföljer. **Maria Enquist,** Exam. Sjukgymnast. Institut för skönhetsvård. Stockholm, Biblioteksgat. 6—8. Riks Norr 890. Allm. 22662.

Väggohyra

kan ej existera i de rum och möbler, där bestyrkning med **Oidium** ägt rum. dödar såväl vägglössen (skåktor, kakelackor) som deras ägg samt förstör deras näringskällor. Efter utrotning med **Oidium** kunna de således ej mer förekomma. **Oidium** är luktfritt och oskadligt för tyg, färg och trä. Erhålles i fl. & 1.50 och 0.60 & Apotek, i Färg-, Kem. affärer eller från

Tekniska Fabriken ODUM, Malmö.

Specialaffär för **SCHWEIZER-BRODYR, SPETSAR, VÄFNADER** m. m. Rikt profsortiment till landsorten.
Broderi-Affären, 9 Kommendörsgatan 9

Deposition Kapitalräkning
4 1/2 %
Sparkasseränta
4 %
Köpmannabanken Arsenalsgatan 9.

Det modernaste och elegantaste i tyger af hög kvalitet representeras af märket **"WELLWOVEN"**

Genom att specialiseras ätt fåtal märken står fabrikkatet öppnadt i fråga om såväl utifrånande, styrka, kvalitet som pris. Tillhandahålles af de flesta första klass klädesaffärer, samt engrosister inom landet i Cheviot, Foulé, Engelsk Serge, Croisé i de alltid tilltalande och kläsamma färgerna djupsvart, högblått och modernt grått. Begär alltid fabrikkatet "Wellwoven" hvilket innebär en garanti af högsta kvalitet. En varas goda beskaffenhet ihågkommes långt efter sedan priset fallit i glömska.

Med detta nummer följa gratisbilagorna **Iduns Romanbilaga** och **Iduns Ungdomstidning.**